

YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA STRATEJİ BELGESİ 2018-2022

30 Haziran 2017

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
SUNUŞ.....	1
GİRİŞ	3
YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA	5
ULUSLARARASILAŞMANIN ÖNEMİ	8
DÜNYADA YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA	9
Uluslararası Öğrenciler	9
Uluslararası Öğretim Elemanları	15
TÜRKİYE’DE YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA	15
Bologna Süreci	16
TURQUAS Projesi	17
Değişim Programları	18
Ortak Eğitim-Öğretim Programları.....	26
Türkiye Bursları	29
Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi (YABSİS).....	29
Denklik ve Tanıma	30
Uluslararası İşgücü Kanunu.....	31
Doktora Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrasında İkametlerinin Uzatılması.....	32
Uluslararası Öğrencilere Yönelik “İş Garantili Burs” Programı	32
Mültecilerin Yükseköğretime Dahil Edilmesi.....	33
Uluslararası Öğrenciler	33
Uluslararası Öğretim Elemanları	39

GZFT ANALİZİ	41
Güçlü Yanlar	43
Zayıf Yanlar.....	43
Fırsatlar.....	44
Tehditler.....	44
TEMEL POLİTİKALARIMIZ.....	45
STRATEJİK AMAÇ ve HEDEFLER.....	51
STRATEJİK AMAÇ 1	53
STRATEJİK AMAÇ 2	65
İZLEME ve DEĞERLENDİRME	71
ÜST POLİTİKA BELGELERİ İLE İLİŞKİLENDİRME.....	75
EK-A: BAŞLICA PAYDAŞLARIN LİSTESİ.....	78

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. En fazla uluslararası öğrencisi olan ülkelerin öğrenci çektiği ülkeler.....	13
Tablo 2. Yıllara göre Erasmus+ öğrenci hareketliliği.....	20
Tablo 3. Erasmus+ Programı ile en fazla öğrencinin geldiği ilk on ülke.....	21
Tablo 4. Erasmus+ Programı ile giden öğrencilerin en fazla tercih ettiği ilk on ülke.....	22
Tablo 5. Yıllara göre Erasmus+ personel hareketliliği (ders verme ve eğitim alma).....	22
Tablo 6. Ülke Odaklı Mevlana Değişim Programı ülke listesi	24
Tablo 7. Mevlana Değişim Programı öğrenci ve öğretim elemanı istatistikleri.....	25
Tablo 8. Mevlana Değişim Programı için aktarılan kaynaklar.....	26
Tablo 9. Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı için aktarılan kaynak miktarı.....	26
Tablo 10. Üniversite bazında ortak eğitim-öğretim programı sayısı	26
Tablo 11. Yıllara göre Türkiye Bursları öğrencisi istatistikleri	29
Tablo 12. Düzeylere göre uluslararası öğrenci dağılımları (ilk on üniversite)	38
Tablo 13. Hedef/Odak ülkeler listesi	48
Tablo 14. Pilot devlet üniversiteleri listesi	50
Tablo 15. Stratejik amaç ve hedefler tablosu	52

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yıllara göre küresel uluslararası öğrenci sayısı	10
Şekil 2. Uluslararası öğrencilerin en fazla tercih ettiği ülkeler.....	11
Şekil 3. Uluslararası öğrencilerin menşeinin kıtalara göre dağılımı	12
Şekil 4. Uluslararası öğrencilerin yükseköğretimdeki oranları	14
Şekil 5. Türkiye yükseköğretimindeki uluslararası öğrenci sayıları	34
Şekil 6. Türkiye'ye en fazla uluslararası öğrenci gönderen on ülke	35
Şekil 7. Uluslararası öğrenci sayılarının derecelere göre dağılımları	36
Şekil 8. En fazla uluslararası öğrencisi olan yirmi üniversite	37
Şekil 9. En fazla uluslararası öğrencinin olduğu beş il.....	39
Şekil 10. Türkiye'ye en fazla yabancı akademisyenin geldiği on ülke	40

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
Ar-Ge	Araştırma Geliştirme
AYA	Avrupa Yükseköğrenim Alanı
DBYS	Denklik Bilgi Yönetim Sistemi
DEİK	Dış Ekonomik İlişkiler Konseyi
EEİK	Eğitim Ekonomisi İş Konseyi
ERA	Avrupa Araştırma Alanı
ISESCO	İslam Eğitim, Bilim ve Kültür rgt
İKB	İslam Kalkınma Bankası
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KYK	Yüksek ğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma rgt
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UA	Uluslararası ğrenci
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
YABSİS	Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi
YK	Yükseköğretim Kurulu
YÖKSİS	Yükseköğretim Bilgi Sistemi

SUNUŞ

Son yıllarda ülkemizde yükseköğretim alanı ile ilgili alınan kararlar ve yapılan düzenlemeler yükseköğretime erişimi kolaylaştırmış ve artırmıştır. Bugün 182 yükseköğretim kurumu, 7,2 milyon öğrenci ve 150 bini aşkın öğretim elemanı ile Türk yükseköğretiminde önemli bir niceliksel büyüme sağlanmıştır. Ülkemiz, bu öğrenci sayısı ile Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde Rusya'dan sonra en çok öğrenciye sahip ikinci ülke konumuna yükselmiştir. Niceliksel büyümenin yanı sıra daha nitelikli bir yükseköğretim için Başkanlığımızca politikalar geliştirilmekte, stratejiler belirlenmekte ve yeni düzenlemeler yapılmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarının araştırma ve bilgiyi paylaşmak, kültürlerarası etkileşimi artırmak için kullandıkları en etkin araçlardan biri olan uluslararasılaşma; ülkemizde de yükseköğretimin temel bir unsuru ve eğilimi haline gelmiş; yükseköğretim kurumlarımız için geliştirilen politikalar ve stratejiler, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli bir yere sahip olmuştur.

Türk yükseköğretim alanının uluslararasılaşmasında önemli bir rol üsteneceği düşüncesiyle hazırladığımız bu belge ile 2018-2022 yılları arasında üç tema ön plana çıkarılmaktadır. Bu temalar Yükseköğretime Erişim, Kalite ve Kurumsal Kapasite temalarıdır.

Yükseköğretime Erişim ile, uluslararası öğrenci ve öğretim elemanlarının yükseköğretim sistemimize dâhil olmalarını kolaylaştıracak politikaların geliştirilmesi kastedilmektedir. Bu bağlamda yaşama geçirilecek birtakım uygulamalarla yükseköğretim sistemimize olan ilginin ve talebin artırılması hedeflenmektedir. Gerek öğrenciler, gerekse öğretim elemanları için mevcut halinden daha büyük bir başvuru havuzu oluşturularak bu yolla daha kaliteli/nitelikli öğrencinin ve öğretim elemanının yükseköğretim alanımıza kazandırılması amaçlanmaktadır.

Yükseköğretime erişimi kolaylaştıran politikalar yanı sıra kaliteyi yükseltecek politikalar üretmek suretiyle de Türk yükseköğretim alanının daha iyi, daha kaliteli bir konuma getirilmesi amaçlanmaktadır.

Süreç içerisinde gerek Yükseköğretim Kurulunun, gerekse yükseköğretim kurumlarımızın uluslararasılaşma bağlamında kurumsal yapılarını güçlendirecek politikaların belirlenmesi de bu Strateji Belgesinin temalarından bir diğerini oluşturmaktadır.

Bu üç tema bağlamında Yükseköğretim Kurulu tarafından önümüzdeki beş yıllık süreçte temel politika olarak benimsenen hususlar iki stratejik amaç altında toplanmıştır. Bunlardan ilki Türkiye'nin yükseköğretim alanında çekim merkezi haline gelmesini sağlamak, ikincisi ise Uluslararasılaşmada kurumsal kapasitenin artmasını sağlamaktır.

Bu stratejik amaçları gerçekleştirebilmek ve üniversitelerimizin tanınırlığının ve kalitesinin arttırabilmek için 2021-2022 akademik yılı sonuna kadarki beş yıllık süre zarfında; Yeni YÖK tarafından:

- Nitelikli uluslararası öğrenci, öğretim elemanı ile değişim programından yararlanan öğrenci ve öğretim elemanı sayılarının artırılması,
- Türk yükseköğretiminin uluslararasılaşması bağlamında desteklenecek pilot devlet üniversitelerin belirlenmesi,
- Uluslararası sıralamalarda ilk 500'de Türk üniversitesi sayısının artırılması,
- Yabancı dilde eğitim veren programların sayısının artırılması,
- Hedef/Odak ülkelerin belirlenmesi ve bu ülkeler üzerinde yoğunlaşılması,
- Hedef/Odak ülkeler bağlamında öncelikli eğitim ve işbirliği alanlarının belirlenmesi,
- Yabancı hükümetler ve çok uluslu kurumlar ile imzalanan işbirliği antlaşması sayısının artırılması,
- Kendi ülkelerindeki üniversitelerde çalışmak üzere yabancı öğretim elemanı yetiştirilmesi,
- Özellikle lisansüstü eğitim için yurtdışına gönderilen öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu ülkelerde "akademik müşavir" sıfatıyla personel istihdam edilmesi,
- Uluslararası öğrenciler için ayrılan barınma kapasitesinin artırılması,
- Burs imkânlarının çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir.

Yükseköğretimin niteliğini evrensel standartlara çıkararak yükseköğretim alanında uluslararası bir cazibe merkezi olmak biçimindeki vizyonumuz doğrultusunda; 10. Kalkınma Planı, Hükümet Programları ve diğer üst belgelerin ışığında hazırlanan bu Strateji Belgesi, ülkemiz yükseköğretim sisteminin ve yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşmasında uygulanan ve uygulanacak olan politikalara ve stratejilere yön verecektir.

Belgenin, ülkemiz yükseköğretim alanına ve yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşmasına katkı sağlayacağı inancı ile hazırlık çalışmalarında emeği geçen başta YÖK Yürütme Kurulu Üyemiz Prof. Dr. Rahmi Er olmak üzere, değerli çalışma arkadaşlarıma ve bundan sonraki sürece katkı sağlayacak olan herkese teşekkürlerimi sunarım.

Prof. Dr. M. A. Yekta SARAÇ
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANI

GİRİŞ

Yirmibirinci yüzyılın küreselleşen dünyası; teknoloji, ticaret, turizm gibi alanlar başta olmak üzere pek çok alanda ülkeler arasında kıyasıya bir rekabete sahne olmaktadır. Yükseköğretim alanı da, taşıdığı büyük potansiyel dolayısıyla son yıllarda önemli bir uluslararası rekabet alanı haline gelmiştir. Gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan ülkeler de yükseköğretimde uluslararasılaşma konusunda stratejiler belirleyip bunları hayata geçirmeye çalışmaktadırlar. Yükseköğretimde uluslararasılaşma ile ülkelerin doğrudan veya dolaylı olarak akademik, ekonomik, politik, sosyal ve kültürel açılardan zenginleşeceği, güçleneceği ve yeni ilişkiler kurabileceği inancı her geçen gün daha da artmaktadır.

Üniversiteler bilginin üretildiği, kritik edildiği ve aktarıldığı mekânlar olmak bakımından taşıdığı önem kadar nitelikli insan gücünü yetiştiriyor oluşlarıyla da ülke istikbalinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadırlar. Her ne kadar nitelikli insan gücünün ülke içerisinde karşılanma eğilimi baskın olsa da; özellikle teknoloji transferi başta olmak üzere birçok alanda ihtiyaç duyulan bilginin uluslararası nitelikli insan kaynağı ile karşılanması, yükseköğretim kurumlarımızın misyonlarını gerçekleştirilmelerine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Dünya genelindeki öğrenci hareketliliğine bakıldığında; 1970'li yıllarda yaklaşık 800 bin olan uluslararası öğrenci sayısının 2012 yılında 4,5 milyona ulaştığı görülmektedir. Yapılan tahminler sonucunda bu rakamın 2022 yılında 8 milyona çıkması beklenmektedir.

Son birkaç yılda Türk yükseköğretim sistemine dâhil olan uluslararası öğrenci sayısında gittikçe artan bir eğilim izlenmektedir. 2000/01 öğretim yılında ülkemizdeki uluslararası öğrenci sayısı 16.656 iken, bu sayı 2014/15 öğretim yılında büyük bir sıçrama kaydederek 72.178'e, 2015/16'da ise 87.903'e ulaşmıştır. 2016/17 öğretim yılında ise bu rakam yaklaşık %23 artarak 108.076'ya ulaşmıştır.

Uluslararasılaşma ve uluslararası öğrenciler konusu Onuncu Kalkınma Planı ile ülkemizin öncelikleri arasına girmiştir. Ülkemizin dünya genelinde uluslararası öğrenci potansiyelinden aldığı pay yüzde 0,7'dir ve bu oranının 2021/22 öğretim yılı sonuna kadar önemli ölçüde artırılması hedeflenmektedir. Bunun yanında yükseköğretim alanımızın, hesap verebilirlik temelinde; özerklik, performans odaklılık, ihtisaslaşma ve çeşitlilik ilkeleri çerçevesinde kalite odaklı, rekabetçi bir yapıya kavuşturulması da hedef olarak belirlenmiştir. Yükseköğretim kurumlarımızın çeşitlendirilmesi, üniversitemize farklı misyonlar yüklenmesi, potansiyellerinin ve kalitelerinin artırılması suretiyle Türk yükseköğretim sisteminin uluslararası öğrenciler ve akademisyenler için çekim merkezi haline getirilmesi amaçlanmaktadır.

Yükseköğretim Kurulu bugüne kadar yapılagelen uluslararasılaşma çalışmalarına yeni bir boyut kazandırarak Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşmayı daha sistemli hale getirmek ve paydaş kurum ve kuruluşlarla birlikte yürütmek amacıyla bir strateji belgesi hazırlayarak bu alanı daha izlenebilir ve daha sağlıklı değerlendirme yapılabilir bir niteliğe kavuşturmuştur.

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU

YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA

YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA

Türkiye yükseköğretim alanı son yıllarda göstermiş olduğu büyüme ile başta yükseköğretime erişim olmak üzere birçok alanda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Bugün itibarı ile yaklaşık 7,2 milyon öğrenci, 150 bini aşkın öğretim elemanı ile 182 yükseköğretim kurumu, yükseköğretim alanını oluşturmaktadır. Türk yükseköğretim sistemi, öğrenci sayısı bakımından Avrupa Yükseköğretim Alanında, Rusya'dan sonra en büyük ikinci ülke konumundadır. Bu niceliksel büyümenin yanı sıra, kurumlarımızın kendi misyonlarını daha kaliteli bir şekilde gerçekleştirebilmelerini sağlayacak politikalar belirlenmekte, misyon farklılaşması çerçevesinde kararlar alınmakta ve yatırımlar yapılmaktadır. Bunun sonucunda yükseköğretim kurumlarımız, kendi alanlarında dünya genelinde daha iyi noktalara gelmekte ve dolayısıyla daha fazla ilgi odağı olmaktadır.

Ülkemizin dünyada ilk on ekonomi arasına girebilmesinin olmazsa olmazı, ülkenin istikbalinin şekillenmesinde kilit rol oynayan nitelikli insan kaynağıdır. Ülkemiz her ne kadar yükseköğretim alanında ihtiyaç duyduğu bu insan kaynağını kendi eğitim-öğretim kurumları ile karşılayabilse de, belirli alanlardaki boşlukların, başta beyin göçü yoluyla olmak üzere, tüm dünyadan karşılanması önemlidir.

Yükseköğretimde uluslararasılaşma, başta öğrenci ve akademisyen hareketliliği olmak üzere yükseköğretim alanına giren tüm uluslararası faaliyet ve işbirliklerini kapsamaktadır. Bu alanda akla gelen kavramlardan biri uluslararası eğitimidir. Bu kavram kısaca, öğrencinin kendi ülkesi dışında bir ülkede eğitimine devam etmesi olarak tanımlanabilir. Bir diğer kavram ise uluslararası öğrencidir. Uluslararası öğrenci tanımı, ülkeden ülkeye değişebildiği gibi, bir uluslararası kuruluştan diğerine de farklılık gösterebilmektedir. Bununla birlikte uluslararası öğrencilerle ilgili çalışmalarda verilerine sıklıkla başvuru alan Uluslararası Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)'nin ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)'nun tanımları genellikle kabul edilen uluslararası öğrenci tanımlarıdır.

UNESCO'nun tanımına göre "uluslararası öğrenci, eğitim amacıyla ulusal ya da bölgesel sınırların dışına çıkan ve uyuğu bulunduğu ülke dışında öğrenci olarak kayıtlı kişidir."¹

OECD'nin tanımına göre "yabancı öğrenci, vize ya da özel izinler çerçevesinde kendi ülkesi dışında akredite bir kurumda belli bir öğrenim programına katılma hakkı verilen kişidir."²

Her ne kadar bazı ülkeler yukarıdaki tanımların alanını daraltıcı veya genişletici bir yolu benimseyerek ülkelerindeki uluslararası öğrenci sayısını göreceli olarak az veya çok gösterebilseler de bu çalışmada esas alınan uluslararası öğrenci tanımı, OECD'nin ve UNESCO'nun tanımları olacaktır.

1 UNESCO Institute for Statistics, "International (or internationally mobile) students" maddesi, <http://www.uis.unesco.org/Pages/Glossary.aspx>,

2 OECD (2015), Education at a Glance 2015: OECD Indicators, OECD Publishing.

ULUSLARARASILAŞMANIN ÖNEMİ

Günümüzde yükseköğretim alanı, giderek artan bir ölçüde uluslararasılaşma eğilimi göstermektedir. Dünyada uluslararası öğrenci sayısının gittikçe artması ile ulusal ve uluslararası stratejiler önem kazanmakta ve yükseköğretimde uluslararasılaşma kaçınılmaz hale gelmektedir. OECD'ye göre 2012 yılında dünya genelinde 4,5 milyon öğrenci kendi ülkesi dışında başka bir ülkede üniversite eğitimi almaktadır. 2022 yılında bu rakamın 8 milyona çıkması beklenmektedir. Günümüzde pek çok ülke, uluslararası öğrenci potansiyelinden daha çok pay alabilmek amacıyla yükseköğretimde uluslararasılaşmaya büyük önem vermekte ve uluslararası öğrenciler bağlamında çeşitli stratejiler geliştirme yoluna gitmektedir. Örneğin Kanada göç politikalarında değişikliğe gitmiş ve uluslararası öğrencilerin eğitimlerini sürdürmelerini, ülkede öğrencilikleri sırasında ve sonrasında çalışabilmelerini ve daimi ikamet sahibi olabilmelerini kolaylaştırıcı adımlar atmıştır. Bu düzenlemelere göre Kanada'daki bir yükseköğretim öğrencisi, öğrenciliği sırasında çalışma izni olmaksızın haftada yirmi saate kadar gerek kampüs içerisinde, gerekse kampüs dışında çalışabilmektedir. Ayrıca bu öğrenciler, mezuniyet sonrasında üç yıllık çalışma izni ile herhangi bir alanda çalışma imkânına sahiptirler³.

Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın önemi ele alınırken konuya pek çok açıdan yaklaşmak mümkündür. Bununla birlikte uluslararasılaşmanın sağladığı yararlar bağlamında akademik ve bilimsel etkileşim aracı olma; dış politika, kamu diplomasisi ve kalkınmada işbirliği aracı olma; ülkeler ve kültürler arası etkileşim aracı olma ve ekonomik fayda kaynağı olma biçiminde gruplanabilecek yararlarının diğerlerine göre daha fazla ön plana çıktığı düşünülmektedir.

Uluslararasılaşmanın önemli katkılarından biri, akademik ve bilimsel alanlardaki bilgi birikiminin paylaşımı yoluyla kurumsal kalitenin ve kapasitenin yükselmesine olan katkısıdır. Az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin, gelişmiş ülkelerin bilgi birikiminden, teknolojik imkânlarından faydalanabilmesinin en önemli ve etkili yolunun uluslararasılaşma olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda özellikle lisansüstü programlar ile akademik değişim programları ve akademik kadrolarda uluslararasılaşma daha önemli bir nitelik kazanmaktadır. Akademik kadrolarda uluslararasılaşma, bir yandan öğrenci odaklı uluslararasılaşmanın itici bir gücünü oluştururken, diğer yandan ileri teknoloji ve bilgi paylaşımının da zeminini hazırlamaktadır. Uluslararası düzeyde ekip çalışmaları, ortak projeler üretilmesi, yayınlar yapılması, yükseköğretim kurumlarının uluslararası ölçekte tanınırlığına katkı sağlamakta, kurumların uluslararası olma vasfının geleceğini sağlam bir temele oturtmaktadır.

Uluslararasılaşma, kamu diplomasisine de önemli katkılar sağlamaktadır. Uluslararası öğrenciler ülkelerine döndüklerinde üst düzey görevlere gelebilmekte ve ülke politikasının belirlenmesinde söz sahibi olabilmektedirler. Gerek dış politikada gerekse kamu diplomasisi ve kalkınma alanlarında ülke menfaati gözetilmesinin önde geldiği bilinmektedir. Bu çerçevede uluslararası öğrencilerin, öğrenim gördükleri ülkeyle olan duygusal bağlarının yaşam boyu sürdüğü ve bunların ülke menfaatlerini iki ülke (kendi ülkesi ve eğitim aldığı ülke) ekseninde gerçekleştirmeye meyilli oldukları olgusu genel kabul görmektedir. Dolayısıyla bir ülke bir başka ülkenin nitelikli insan kaynağını yetiştirmekle aslında hem kendi ülkesinin hem de diğer ülkenin kalkınmasına katkı sağlayacak bir birey yetiştirmiş olmaktadır.

Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın dünya barışına katkı gibi önemli bir potansiyel taşıdığı da kabul edilmektedir. Uluslararası öğrencilerin ulusal öğrencilerle birlikte gerçekleştirdikleri çeşitli kültürel faaliyetler, farklı kültürel kimliktekilerin bir arada barış içinde yaşayabileceğine olan inancı güçlendirmekte; farklı olanı tolere etme kültürünün gelişmesine katkı sağlamaktadır. Üniversite ortamında bir araya gelen farklı kültür mensupları, güncel olaylarla ilgili fikir alışverişinde bulunmakta, evrensel ölçekli meselelerde farklı yaklaşım tarzlarını görebilmekte, fakat ortak insani değerler noktasında

3 EDU CANADA, <http://www.educanada.ca/study-etudes/graduation-postdiplome.aspx?lang=eng>

birleşebilmektedirler. Sonuç olarak yükseköğretimde uluslararasılaşma, olaylara ve gelişmelere tek boyutlu yaklaşan, dışa kapalı bir kuşak yerine, birlikte yaşama kültürü gelişmiş, olaylara farklı gözle bakabilme becerisi kazanmış, evrensel barışın mümkün olduğuna inanan bir kuşak yetişmesine katkı sağlamış olmaktadır.

Bir yükseköğretim kurumunun üniversite olabilmesi için her manada evrensel, üniversal olma zorunluluğu vardır. Bu açıdan yabancı akademisyenler ve uluslararası öğrenciler, bir ülkenin yükseköğretim sisteminin ve kurumlarının yerellikten, içedönüklükten kurtulup evrensel bir nitelik kazanabilmesinin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Ülkeler ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağını genellikle yükseköğretim kurumlarından temin etmekte, daha sağlam ve verimli ekonomik büyümenin temellerini bu şekilde oluşturmaktadırlar. Gerek hizmet sektörünün, gerekse imalat sektörünün birçok alanının bilimsel temellerle şekillendiği bir ekonomik yapı, daha istikrarlı ve küresel piyasalarda daha çok rekabet edebilir bir ülke konumuna gelmenin neredeyse en önemli koşullarından biri haline gelmiştir.

Yükseköğretimde uluslararasılaşma ülke ekonomisine de doğrudan veya dolaylı olarak birçok katkı sağlamaktadır. Eğitim almak amacıyla gelen bir uluslararası öğrencinin, öğrenim gördüğü ülkede sadece yapmış olduğu harcamalar göz önünde bulundurulduğunda bile, birçok kalemde ekonomiye katkı sağlandığı görülmektedir. Üniversite harçları, barınma ve sağlık harcamaları, ulaşım giderleri bunlardan birkaçıdır. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nin 2014/15 öğretim yılında uluslararası öğrencilerden elde ettiği yıllık gelir 30,8 milyar dolardır⁴. 2015 TÜİK verilerine göre⁵, Türkiye'nin enerji ithalatı için bir yılda ödediği rakamın yaklaşık 37.84 milyar Dolar; cari açığının ise 32.19 milyar Dolar olduğu dikkate alındığında; ABD'nin uluslararası öğrencilerden sağladığı gelirin, Türkiye'nin yıllık enerji ithalatının yüzde 81.39'una, cari açığının ise yüzde 95,68'ine denk düştüğü açıkça görülmektedir. Bu örnek yükseköğretimde uluslararasılaşmanın bir ülkeye sağladığı ekonomik faydanın ne boyutlarda olduğuna ilişkin yeterli bir fikir vermektedir.

Uluslararası öğrencilerin öğrenim gördüğü ülke ekonomisine dolaylı katkılarına gelince, bunun, "doğrudan katkılar" gibi ölçülebilir olmasa da, özellikle belli alanlarda öğrenci başına en az öğrenim süresince sağlanan doğrudan katkı kadar olduğu düşünülmektedir. Öğrenim görülen ülkedeki üretim kaynaklarını tanıyor olma, mevzuat ve işleyişi bilme, dile hâkimiyet, kültürel aşinalık gibi hususlar, ekonomik alanlarda öğrencilerin eğitim aldıkları ülkelerle bağlarını devam ettirmelerinin güçlü nedenleri arasında sayılmaktadır.

DÜNYADA YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER

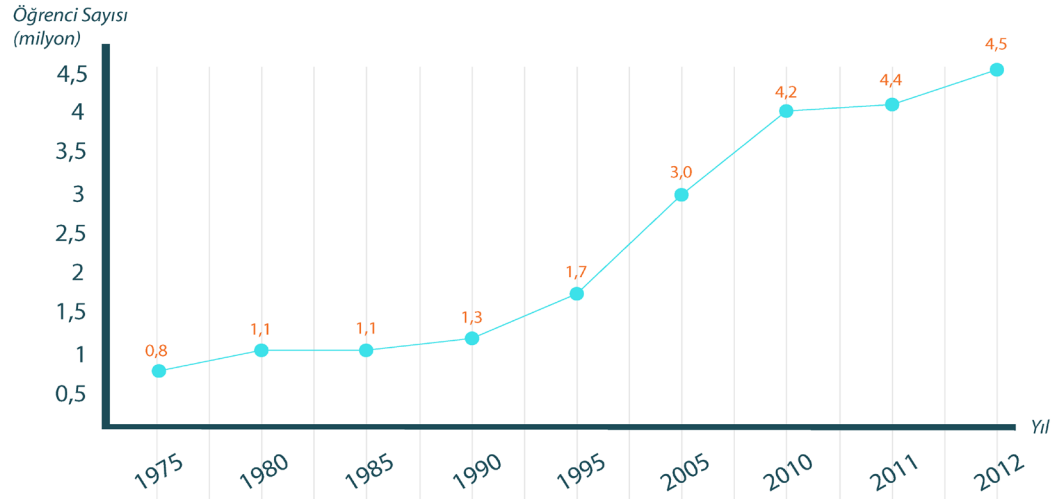
OECD verilerine göre dünyada toplam uluslararası öğrenci sayısı; 1975'te yaklaşık 800 bin iken, bu rakam on beş yıl sonra 1990'da 1,3 milyona, 2000 yılında 2,1 milyona, 2010 yılında ise 4,2 milyona ulaşmıştır. Aynı artışın devam etmesi durumunda bu rakamın 2022 yılında 8 milyonu geçeceği öngörülmektedir (Şekil 1).

4 Institute of International Education (erişim: 9.11.2016), <http://www.iie.org/Research-and-Publications/Open-Doors/Data/Infographics#.WCLSkPmLSUk>

5 TÜİK (erişim: 9.11.2016), Fasıllara Göre İthalat, http://www.tuik.gov.tr/PreListatistikTablo.do?istab_id=623

Yıllara göre küresel uluslararası öğrenci sayısı

1975-2012

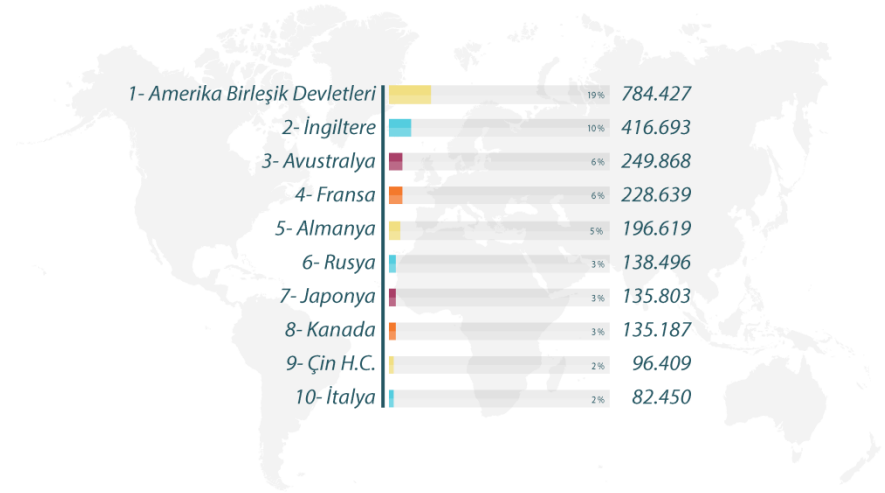
kaynak: OECD, Education at a Glance 2015

Şekil 1. Yıllara göre küresel uluslararası öğrenci sayısı

OECD'ye göre 2013 yılında dünyadaki tüm uluslararası öğrencilerin %19'u Amerika Birleşik Devletleri'ni, %10'u İngiltere'yi, %6'sı Avustralya'yı, %6'sı Fransa'yı, %5'i Almanya'yı tercih etmektedir. Türkiye'nin tercih edilme oranı ise %1'dir. Şekil 2'de uluslararası öğrencilerin en fazla tercih ettiği 10 ülke yer almaktadır.

Uluslararası öğrencilerin en fazla tercih ettiği ülkeler

2013

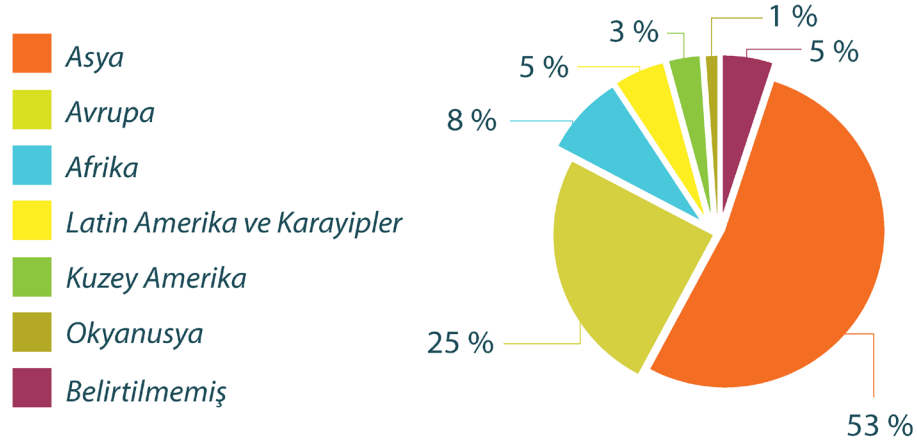
kaynak: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=RFOREIGN>

Şekil 2. Uluslararası öğrencilerin en fazla tercih ettiği ülkeler

OECD'ye göre 2013 yılında dünyadaki uluslararası öğrencilerin; %53'ü Asya'dan, %25'i Avrupa'dan, %8'i Afrika'dan, %5'i Latin Amerika ve Karayipler'den, %3'ü ise Kuzey Amerika'dan ve %1'i ise Okyanusya'dan eğitim amacıyla başka bir ülkeye gitmektedir (Şekil 3).

Uluslararası öğrencilerin menşenin kıtalara göre dağılımları

2013

kaynak: OECD, Education at a Glance 2015

Şekil 3. Uluslararası öğrencilerin menşenin kıtalara göre dağılımı

Tablo 1'de dünya genelinde en fazla UAÖ çeken ülkelere gelen öğrencilerin milliyetleri sıralanmıştır. Çinli öğrencilerin Rusya hariç diğer ülkelerde ilk üç sırada yer aldığı görülmektedir. Başta akademik başarı olmak üzere tarihsel ve kültürel bağlar, sömürge geçmişi, sınır uzaklığı, ekonomik birliktelik, ideolojik birliktelik ve dini birliktelik gibi farklı etmenler, ülke tercihinde etkili olabilmektedir.

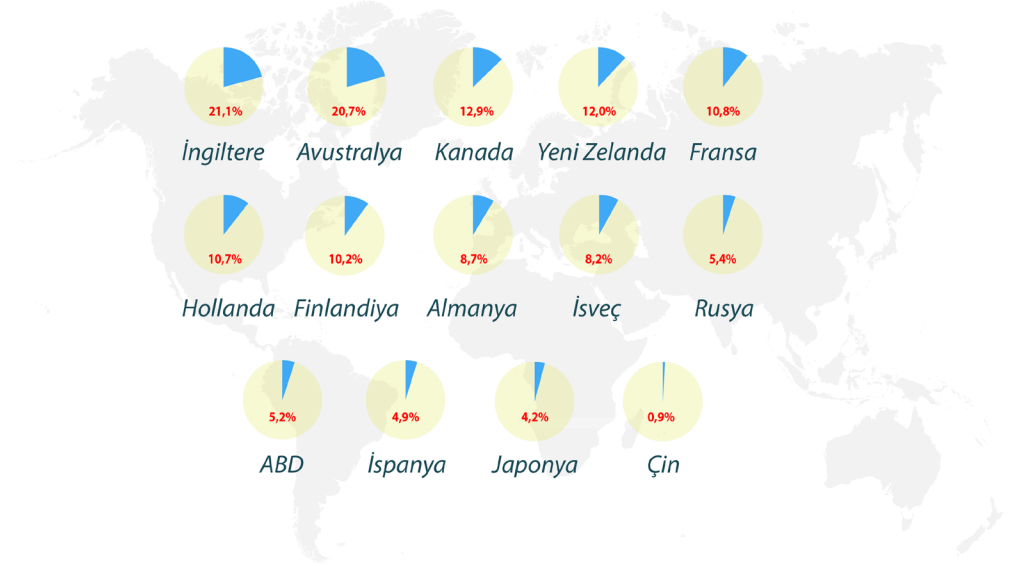
Tablo 1. En fazla uluslararası öğrencisi olan ülkelerin öğrenci çektiği ülkeler

	Amerika	İngiltere	Kanada	Avustralya	Almanya	Fransa	Çin	Rusya	Japonya	Malezya
1	Çin	Malezya	Çin	Çin	Çin	Fas	K. Kore	Kazakistan	Çin	İran
2	Hindistan	Singapur	Hindistan	Hindistan	Rusya	Cezayir	Amerika	Belarus	G. Kore	Endonezya
3	G. Kore	Çin	G. Kore	Malezya	Hindistan	Çin	Tayland	Türkmenistan	Vietnam	Çin
4	Suudi A.	Pakistan	Suudi A.	Vietnam	Avusturya	Tunus	Japonya	Özbekistan	Nepal	Irak
5	Kanada	Nijerya	Fransa	Endonezya	Bulgaristan	Senegal	Rusya	Azerbaycan	Tayvan	Yemen
6	Tayvan	HongKong*	Amerika	Nepal	Türkiye	İtalya	Endonezya	Ukrayna	Endonezya	Nijerya
7	Japonya	Gana	Japonya	Singapur	Ukrayna	Almanya	Vietnam	Tacikistan	Tayland	Libya
8	Vietnam	Umman	Nijerya	Kore	Fransa	Kamerun	Hindistan	Ermenistan	Amerika	Bangladeş
9	Meksika	B. Arap E.	Meksika	ABD	Polonya	Vietnam	Kazakistan	Kırgızistan	Malezya	Pakistan
10	Brezilya	Mısır	İran	Pakistan	İtalya	İspanya	Pakistan	Moldova	Myanmar	Tayland

* Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong özel idare bölgesi

** Veriler ilgili ülkenin istatistiklerinden tarafımızca derlenmiştir.

Şekil 4'te uluslararası öğrencilerin ilgili ülkelerde yükseköğretime devam eden bütün öğrencilere oranları yer almaktadır. Buna göre uluslararası öğrenci oranlarının en fazla olduğu ülkeler, sırasıyla, İngiltere, Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda ve Fransa'dır.

kaynak: Project Atlas, 2016

Şekil 4. Uluslararası öğrencilerin yükseköğretimdeki oranları

Uluslararası öğrenci sayılarının, düzeylere göre ele alındığında, tüm öğrenciler içerisindeki oranlarının ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Yapılan bir çalışmaya göre⁶, doktora düzeyindeki uluslararası öğrencilerin tüm uluslararası öğrencilere oranında İsveçre %53 ile ilk sırada yer alırken, ikinci sırada %45 ile Yeni Zelanda ve üçüncü sırada %40 ile İngiltere yer almaktadır. En fazla uluslararası öğrencisi olan ABD ise %35 ile 7. sırada yer almaktadır. Yüksek lisans düzeyinde ise Avustralya %40 ile ilk sırada yer alırken, ikinci sırada %37 ile İngiltere ve üçüncü sırada %28 ile İsveçre yer almaktadır. Benzer şekilde lisans düzeyi incelendiğinde Avusturya %19 ile ilk sırada yer alırken, ikinci sırada %14 ile Yeni Zelanda ve üçüncü sırada yaklaşık %14 ile İngiltere yer almaktadır.

6 Higher Education Strategy Associates (HESA), "Who's More International?". erişim: 25.11.2016 <http://higherstrategy.com/blog/>

ULUSLARARASI ÖĞRETİM ELEMANLARI

Uluslararası öğretim elemanları, uluslararasılaşmanın önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır. Uluslararası öğretim elemanları hareketliliği ve varlığı hususu her ne kadar uluslararası öğrenci hareketliliği ve mevcudiyeti kadar yakından takip edilmese de, son yıllarda bu konu üzerinde bazı çalışmaların yapıldığı bilinmektedir.

Avrupa Birliğinin yayımladığı Yükseköğretimde Uluslararasılaşma⁷ raporuna göre; örneğin Hollanda'da 2007-2013 yılları arasında uluslararası öğretim elemanı sayısında %50 dolayında bir artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde Malezya yükseköğretim kurumlarında görevli uluslararası akademik personel sayısı 2.403'ten 10.254'e yükselmiştir. Uluslararası akademik personel sayısındaki bu artışın etkisi, doğal olarak uluslararası öğrenci sayısına da yansımıştır. Malezya, 2007'de 20 bin olan uluslararası öğrenci sayısını 2014 yılında 100 bine yükseltmiştir. Dünyadaki toplam uluslararası öğrenci hareketliliğinin %19'una sahip bir ülke olarak Amerika Birleşik Devletlerinin yükseköğretim sisteminde yer alan uluslararası akademik personel sayısı da, bu duruma bağlı olarak her geçen yıl artış göstermektedir.

Eurydice'in yükseköğretimde personel hareketliliğine ilişkin ülkelerin geliştirdiği ulusal politikalar ve tedbirlerle ilgili olarak hazırladığı rapora göre⁸; politikalarında sayısal hedeflere yer veren üç ülke bulunmaktadır. Bu ülkeler Litvanya, Slovenya ve Finlandiya'dır. Litvanya, "2011-2012 Yükseköğretimin Uluslararasılaştırılması Programı" kapsamında gelen yabancı akademisyen oranı hedefini %5 olarak belirlemiştir. Slovenya, 2011-2020 Ulusal Yükseköğretim Programı kapsamında 2020 yılına kadar akademik personelinin %10'unu yabancı akademisyenlerin oluşturmasını hedeflemiştir. Finlandiya ise 2009-2015 yıllarını kapsayan "Yükseköğretim Kurumlarının Uluslararasılaştırılması için Strateji" başlığıyla yayımladıkları belgede, gelen yabancı akademisyen sayısını 2015 yılı itibari ile 4 bin olarak belirlemiştir. Bunun yanında Letonya 2014-2020 Ulusal Gelişim Planında uluslararası akademisyenlerin ve bu hareketliliğin uluslararası arenada rekabet edecek kalitede yükseköğretim personeline sahip olma amaçlarına erişmede önemli bir araç olarak gördükleri belirtilmektedir.

TÜRKİYE'DE YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA

Uluslararasılaşma alanında dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak Türk yükseköğretim sistemi de son yıllarda büyük bir gelişme göstermiştir. Türk yükseköğretim sisteminin uluslararası çekim merkezi haline gelebilmesi, daha çok ülkeden daha fazla öğrenci ve öğretim elemanı kazanabilmesi için çeşitli stratejiler geliştirilmekte, bu alanda izlenen politikalarla uluslararasılaşmanın dinamikleri güçlü tutulmaya çalışılmaktadır. Bologna Süreci, TURQUAS Projesi, Erasmus ve Erasmus+ programları, Türkiye Bursları, Mevlana Değişim Programı, Ortak Diploma programları, Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı, YABSİS Projesi, Okul Tanıma ve Denklik Yönetmeliği, doktora öğrencilerinin mezuniyetleri sonrası Türkiye'de kalış sürelerinin uzatılması, YÖK'ün uluslararası öğrencilere yönelik burs vermeye başlaması, bu süreci güçlendiren önemli girişimlerden bazıları oluşturulmaktadır.

7 European Union (2015), Internationalisation of Higher Education, doi: 10.2861/444393.

8 Eurydice'ten Genel Bir Bakış: Yükseköğretimde Personel Hareketliliği Ulusal Politikalar ve doi:10.2797/54140

BOLOGNA SÜRECİ

Avrupa yükseköğretim alanının yeniden yapılandırılmasıyla ilgili olarak 1999 yılında İtalya'nın Bologna şehrinde düzenlenen toplantı sonunda 29 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu bakanlarının imzaladığı "bildirge" ile başlayan Bologna Sürecine Türkiye 2001 yılında dâhil olmuştur. Türkiye'nin Bologna sürecine dâhil olması, yükseköğretimini buna göre yeniden yapılandırması, Avrupa yükseköğretim alanında öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğinden önemli ölçüde yararlanmasına imkân sağlamıştır.

Bologna Süreci'nin temel hedeflerinden altısı bu bildiri ile ilan edilmiştir. Bu hedefler:

1. Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi),
2. Yükseköğretimde Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek,
3. Avrupa Kredi Transfer Sistemini (European Credit Transfer System, ECTS) uygulamak,
4. Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak,
5. Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak,
6. Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek.

Bologna Bildirisi'nin yayımlanmasından iki yıl sonra, ülkemizi de içeren üç yeni ülkenin (Türkiye, Hırvatistan ve Kıbrıs Rum Kesimi) katılımı ile 32 Avrupa ülkesinin yükseköğretimden sorumlu Bakanları, 19 Mayıs 2001'de Prag'da, Bologna Süreci'ni izlemek ve gelecek yıllar için öncelikler belirlemek üzere toplanmıştır.

Prag'da Bologna Süreci'ne 3 hedef daha eklenmiştir:

1. Yaşam boyu öğrenimin teşvik edilmesi,
2. Öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece aktif katılımının sağlanması,
3. Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın cazip hale getirilmesi.

2003'te Berlin'de toplanan 33 Avrupa ülkesinin Yükseköğretim Bakanları, Bologna Süreci'ne, "Avrupa Araştırma Alanı (European Research Area, ERA) ile Avrupa Yükseköğretim Alanı (European Higher Education Area, EHEA) arasında bir sinerji kurmak ve Doktora çalışmaları" konulu, 10'uncu hedefi eklemişler; ayrıca, üye ülkelerde sürece hız kazandırmak ve durum tespiti yapmak amacıyla, 2005 Bergen Konferansı'ndan önce gerçekleştirilmek üzere, aşağıda belirtilen 3 öncelik alanını belirlemişlerdir:

- Yükseköğretimde (Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere) iki aşamalı derece yapısı,
- Yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri ve öğrenim sürelerinin tanınması,
- Kalite güvencesi.

Berlin'deki Konferansta Bologna Süreci'ne 7 ülke (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Vatikan Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Sırbistan-Karadağ, Makedonya ve Andora) daha katılmış ve toplam ülke sayısı 40'a erişmiştir.

19-20 Mayıs 2005 tarihlerinde Norveç'in Bergen şehrinde dördüncüsü gerçekleşen Avrupa Eğitim Bakanları Konferansı'nda 5 yeni ülkenin üyeliğe kabulü ile üye ülke sayısı 45'e çıkmıştır. Bu toplantıda, 2005-2007 yılları arasında gerçekleştirilmesi hedeflenen 4 öncelik alanı belirlenmiştir. Bu öncelik alanları:

1. Avrupa Yükseköğretim Alanı ile Avrupa Araştırma Alanı arasında bir sinerji yaratmak,
2. Bologna Sürecinin Sosyal Boyutunu güçlendirmek,
3. Öğrenci ve Öğretim Görevlilerinin Hareketliliği,
4. Avrupa Yükseköğretim Alanının cazip hale getirilmesi ve Avrupa dışındaki ülkelerle işbirliğinin sağlanması ve güçlendirilmesi.

Toplantıda, ayrıca 2007 yılına kadar gerçekleştirilmesi beklenen ve aşağıda belirtilen 4 ana konu hakkında üye ülkelerdeki uygulamaları ve gelişmeleri tespit etmek üzere, bir değerlendirme raporu (Stocktaking Report) hazırlanmasına karar verilmiştir:

1. Avrupa Kalite Güvencesi Birliği (European Association of Quality Assurance, ENQA) tarafından geliştirilen ve Avrupa Yükseköğretim Alanında yer alan yükseköğretim kurumlarına yönelik "Kalite Güvencesi Standartları ve Uygulama Prensipleri"nin üye ülkelerdeki uygulamaları,
2. Ulusal Yeterlikler Çerçevesi uygulamaları,
3. Doktora programları da dâhil olmak üzere ortak yükseköğretim programları,
4. Yükseköğretimde esnek öğrenim yolları yaratmak.

Türkiye Bologna sürecine katıldığı günden itibaren, bu süreçle amaçlanan hedefleri gerçekleştirmek için saba sarf etmiş ve sürece tam uyum göstermiştir. Bunun Türk yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşmasına olan pozitif etkisi, özellikle Erasmus ve Erasmus+ programları çerçevesinde Avrupa ülkelerinden ülkemize yoğun öğrenci akışında görülmüştür.

TURQUAS PROJESİ

Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) reformlarının uygulanmasını teşvik etmek, kolaylaştırmak ve içselleştirilmesini sağlamak üzere Erasmus+ Programı Kapsamında 2016 yılında Üye Ülkeler ve Aday Ülkelere Yönelik EACEA/28/2016 referans numaralı bir proje çağrısına Yükseköğretim Kurulu olarak yapılan başvuru oldukça yüksek bir değerlendirme puanıyla kabul edilerek önerilen proje desteklenmeye layık görülmüştür.

Yakın zamanda yürürlüğe giren Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği ile Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliği'nin gereklerini yerine getirmek üzere önemli bir motivasyon aracı olan Türk Yükseköğretim Sisteminde Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeniliklerinin Uygulanması ve bu Uygulamaların Sürdürülebilirliği başlıklı, kısa adı "TURQUAS" olan bu projenin;

- Yükseköğretim kurumlarımızda kalite güvencesine ilişkin farkındalığın artırılması ve kalite kültürünün yaygınlaştırılması ve içselleştirilmesinin sağlanması,
- Yükseköğretim kurumlarında kurumsal dış değerlendirme sürecinin yaygınlaştırılması,
- Program akreditasyonuna yönelik sürecin tüm alanlara yayılımının sağlanması,
- Öğrenim ve öğretim süreçlerinin kalite odaklı iyileştirilmesi,
- Yükseköğretim kurumlarında AKTS ve Diploma Eki (DS) uygulamasının yaygınlaştırılması ve konu kapsamındaki farkındalığın artırılması,
- Tanıma ve denklik süreçleri ve prosedürlerine ilişkin yükseköğretim kurumlarında iyileştirme ve farkındalık yaratılması,
- Derece ve kredi sistemi, ortak kalite güvencesi standartları, hareketlilik ve ortak diploma programları için işbirliği olanaklarının artırılması ve sürecin yaygınlaştırılması,
- Yükseköğretimden mezun olanların istihdam edilebilirliğinin teşvik edilmesi ve
- Yükseköğretim sisteminin dezavantajlı grupları da (engelliler, göçmen çocuklar vb.) içine alacak şekilde kapsayıcılığının artırılması

konularında Türk yükseköğretim sistemine önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

AB fonlarıyla desteklenen uluslararası nitelikli ve YÖK'ün yürüteceği bu projenin, yükseköğretim sistemimize ilişkin hedeflerin AYA hedefleriyle örtüşmesini kolaylaştırması, Bologna Sürecine dâhil bir ülke olarak 2018'e kadar mutlaka tamamlamamız gereken eylem ve raporlandırmalara katkı sağlaması, sürdürülebilir bir yükseköğretim kalite güvence sisteminin kurulması ve içselleştirilmesi sürecine katkı sağlamasının yanı sıra ülkemiz yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşma alanındaki faaliyetlerini kolaylaştırıcı bir araç olması beklenmektedir.

DEĞİŞİM PROGRAMLARI

Erasmus+ Programı

Erasmus Programı, Avrupa Birliği (AB) tarafından 1987 yılında kurulmuş öğrenci değişim programıdır. Program adını, Hollandalı filozof Desiderius Erasmus'tan almıştır. Aynı zamanda ERASMUS, "European Region Action Scheme for the Mobility of University Students (Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Topluluğu Eylem Programı)" kelimelerinin baş harflerinden oluşturulmuş bir kısaltmadır.

Erasmus Programı, Haziran 1987'de öğrenci hareketliliğini desteklemek amacıyla bağımsız olarak yönetilen bir Avrupa Birliği programı olarak onaylandı. 11 ülkenin katılımıyla Programın ilk yılında 3.244 öğrenci yurt dışında eğitim gördüler. İlk zamanlarından bu yana, program bir dizi önemli değişikliğe uğradı.

1995 yılında Erasmus, Avrupa Komisyonu tarafından kurulan çerçeve eğitim programı olan Socrates Programının bir parçası haline geldi ve etkinlik yelpazesi, yükseköğretim personelinin hareketliliği ve üniversiteler arasındaki uluslararası işbirliğini içerecek şekilde yavaş yavaş genişletildi. Bununla birlikte, öğrenci hareketliliği programın merkezini oluşturmaya ve AB'nin en tanınmış eğitim programı olmaya devam etmekteydi.

2007'de Program, 2007-2013 yılları arasında uygulanmak üzere kabul edilmiş olan Hayat Boyu Öğrenme Programına dâhil edildi.

2013'te AB Kültür ve Eğitim Komitesi Erasmus Programını (altı diğer programla birlikte), 2014-2020 dönemi boyunca sürececek olan, Erasmus+ adı altında tek bir yeni programla değiştirme önerisini kabul etti. Erasmus+, AB'nin eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanındaki tüm mevcut planlarını tek bir şemsiye program altında toplamış oldu.

Mevcut durumda Erasmus+ Programı, 28 AB üyesi ülke ile 5 AB üyesi olmayan program ülkesini (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, Makedonya ve Türkiye) ve bu ülkelerdeki üniversitelerin % 90'ını kapsamaktadır. Her yıl 200.000'den fazla öğrenci Program aracılığıyla yurt dışına gitmektedir. 1987'deki tanıtımından bu yana, 3,5 milyon civarında öğrenci Erasmus hareketliliği gerçekleştirmiştir.

Erasmus+ Programı, eğitim, gençlik ve spor alanlarında yeni ihtiyaçlara yönelik Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine uygun olarak farklı sektörler arasında işbirliğini teşvik eden daha etkili araçlar sunmayı amaçlamaktadır. Yükseköğretim alanına özel olarak ise, yükseköğretimde kaliteyi artırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yükseköğretim Öğrenci ve Personelinin Öğrenme Hareketliliği ile yükseköğretim öğrenci ve personelinin yeterliliklerinin geliştirilmesi ve bu kişilere yurt dışında mesleki gelişim fırsatları sunulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki faaliyetler desteklenmektedir:

Öğrenci Hareketliliği: Üniversite öğrencilerinin farklı bir Program ülkesindeki bir yükseköğretim kurumunda en az 3 ay süreyle öğrenim görmeleri veya herhangi bir kurum/kuruluşa en az 2 ay süreyle staj yapmalarıdır. Erasmus Programı, daha önce üzerinde anlaşmaya varılan şartlara uyulduğu sürece, geri döndüğü zaman öğrencinin yurt dışında geçirdiği döneminin, üniversitesi tarafından tanınmasını sağlamaktadır. Programın ana özelliklerinden biri, öğrencilerin ziyaret ettiği üniversiteye ekstra öğrenim harcı ödememesidir. Öğrenciler ayrıca yurt dışında yaşamının ek masraflarını karşılamak için bir Erasmus hibe başvurusunda bulunabilmektedir. Engelli öğrenciler olağandışı giderlerini karşılamak için ek bir hibe desteği için başvuruda bulunabilmektedirler.

Personel Hareketliliği: Yükseköğretim kurumlarının akademik personelinin farklı bir Program ülkesindeki bir yükseköğretim kurumunda ders vermesi veya yükseköğretim kurumlarının akademik ve idari tüm personelinin farklı bir Program ülkesindeki bir kuruluşa mesleki gelişimlerine yönelik bir kursa/eğitime katılmaları ya da işbaşı eğitimi/izleme yapmalarıdır.

Öğrenci ve Personel Hareketliliği dışında Yükseköğretim Alanında Erasmus+ Programı, kurumsal, yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeyde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, transfer edilmesi ve/veya uygulanması amacıyla, Program üyesi ülkelerin eğitim kurumları arasında stratejik ortaklık projelerini desteklemektedir.

Erasmus+ Programı ayrıca yükseköğretim kurumlarına ve bu kurumların öğrenci ve personeline yönelik olarak Erasmus Mundus Ortak Yüksek Lisans Dereceleri, Bilgi Ortaklıkları projeleri, Yükseköğretim Alanında Kapasite Geliştirme projeleri, Jean Monnet faaliyetleri ve Yüksek Lisans Öğrencileri için Kredi Desteği gibi proje ve destek türlerini de içermektedir.

Türkiye 1999 Helsinki Zirvesinde Avrupa Birliğine adaylık sürecinin başlaması ile topluluk programlarından yararlanmaya başlamıştır. Türkiye'nin AB programlarından yararlanmasını sağlayacak olan ve taraflarca 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanmış bulunan Çerçeve Anlaşmayı onaylayan 4763 sayılı Kanun da TBMM tarafından görüşülerek uygun bulunmuş ve 28 Haziran 2002 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın içeriği ve dayandığı Bakanlar Kurulu Kararı ise imzaların tamamlanmasından sonra 1 Eylül 2002 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

Erasmus+ Programı, programa dâhil ülkelerde kurulan ulusal ajanslar vasıtası ile yürütülmektedir. Türkiye’de “Ulusal Ajans” görevini üstlenmek üzere Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi kurulmuştur.

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) ise, 6 Ağustos 2003 tarihli, 25191 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK’da Değişiklik Yapılması Hakkında 4968 sayılı Kanunla tüzel kişiliği haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip bir kuruluş olarak kurulmuştur. Başkanlık 2011 yılında Avrupa Birliği Bakanlığının ilgili kuruluşu olmuştur.

Türkiye’de 2003 yılında hazırlık dönemi kapsamında 15 üniversitenin katılımı ile sınırlı hareketlilik faaliyetini kapsayan pilot uygulamalar yürütülmüştür.

1 Nisan 2004 tarihinde ise Türkiye AB Eğitim ve Gençlik Programlarının tam üyesi haline gelmiştir. 2004 yılında öğrenci ve personel hareketlilik faaliyetleri, Erasmus Üniversite Beyannamesine sahip 65 kurumun katılımıyla yürütülmüştür. Dönemin yükseköğretim alanındaki topluluk programı olan Socrates Programı ülkemizde 2006 yılına kadar uygulanmıştır.

2007-2013 dönemi boyunca Hayatboyu Öğrenme Programı, Türkiye’de başarıyla yürütülmüştür. 2014-2020 yıllarını kapsayan yeni program, Erasmus+ Programı da ülkemizde Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yürütülmeye devam etmektedir.

2016-2017 akademik yılı itibarıyla Türkiye’de Yükseköğretim Erasmus Beyannamesi sahibi 164 kurumdan 160 yükseköğretim kurumu öğrenci ve personel hareketliliği faaliyetlerine katılmaktadır.

Tablo 2’de yıllara göre Erasmus/Erasmus+ Yükseköğretim Program Ülkeleriyle Hareketlilik altındaki öğrenci hareketliliği sayıları yer almaktadır. 2004/05 akademik yılında 1.441 olan giden öğrenci sayısı, 2015 Çağrı yılı projeleri için bakıldığında yaklaşık 16 kat artarak 23.016’ya yükselmiştir.

Tablo 2. Yıllara göre Erasmus+ öğrenci hareketliliği

Çağrı Yılı	Giden Öğrenci Sayısı	Gelen Öğrenci Sayısı	Toplam
2004	1.142	299	1.441
2005	2.854	828	3.682
2006	4.426	1.321	5.747
2007	7.119	1.982	9.101
2008	7.794	2.658	10.452
2009	8.758	3.336	12.094
2010	10.095	4.288	14.383
2011	11.826	5.269	17.095

2012	14.412	6.145	20.557
2013	15.084	7.403	22.487
2014	14.710	7.948	22.658
2015	16.103	6.913	23.016
2016 ⁹	15.556	3.004	18.560
Toplam	129.879	51.394	181.273

Erasmus/Erasmus+ Yükseköğretim Program Ülkeleriyle Hareketlilik ile Türkiye'ye en fazla öğrencinin geldiği ilk on ülke Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Erasmus/ Erasmus+ Yükseköğretim Program Ülkeleriyle Hareketlilik ile en fazla öğrencinin geldiği ilk on ülke (2004-2016)

#	Ülke Adı	Gelen Öğrenci Sayısı
1	Almanya	14.483
2	Fransa	5.102
3	Polonya	4.988
4	Hollanda	4.181
5	İtalya	3.362
6	İspanya	2.414
7	Litvanya	2.165
8	Çek Cumhuriyeti	1.918
9	Romanya	1.660
10	Belçika	1.460

Erasmus+ programları ile Türkiye'den en fazla öğrencinin gittiği ilk on ülke Tablo 4'de yer almaktadır.

Erasmus/Erasmus+ Yükseköğretim Program Ülkeleriyle Hareketlilik personel hareketliliğinin yıllara göre değişimi Tablo 5'te yer almaktadır. 2004 yılında 339 olan giden personel hareketliliği sayısı, 2015 yılına gelindiğinde yaklaşık 7,5 kat artarak 2.551 olmuştur.

9 2016 yılına ilişkin gelen ve giden öğrenci hareketliliği sayıları ile ilgili üniversite bildirimleri henüz tamamlanmadığından, hareketlilik sayıları kesinleşmemiştir.

Tablo 4. Erasmus/ Erasmus+ Yükseköğretim Program Ülkeleriyle Hareketlilik ile giden öğrencilerin en fazla hareketlilik gerçekleştirdiği ilk on ülke

#	Ülke Adı	Giden Öğrenci Sayısı
1	Polonya	23.682
2	Almanya	22.829
3	İtalya	11.035
4	İspanya	8.974
5	Fransa	6.327
6	Hollanda	6.222
7	Çek Cumhuriyeti	6.105
8	Portekiz	5.118
9	Macaristan	4.723
10	Birleşik Krallık	4.498

Tablo 5. Yıllara göre Erasmus+ personel hareketliliği (ders verme ve eğitim alma)

Çağrı Yılı	Giden Personel Sayısı	Gelen Personel Sayısı	Toplam
2004	339	218	557
2005	581	440	1.021
2006	1.378	666	2.044
2007	1.904	931	2.835
2008	1.595	1.184	2.779
2009	1.740	1.321	3.061
2010	2.159	1.649	3.808
2011	2.639	1.949	4.588
2012	4.572	2.349	6.921
2013	5.851	2.890	8.741
2014	2.743	1.231	3.974
2015	2.551	1.237	3.788
2016 ¹⁰	1.761	554	2.315
Toplam	29.813	16.619	46.432

10 2016 yılına ilişkin gelen ve giden öğrenci hareketliliği sayıları ile ilgili üniversite bildirimleri henüz tamamlanmadığından, hareketlilik sayıları kesinleşmemiştir.

Mevlana Değişim Programları

23 Ağustos 2011 tarih ve 28034 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik ile YÖK’ün kontrolünde uluslararası öğrenci ve akademik personel değişiminin önü açılmıştır. Mevlana Değişim Programı, yurtdışında eğitim veren yükseköğretim kurumları ile yurtdışında eğitim veren yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişimini mümkün kılan bir programdır. Program, Yükseköğretim Kurulu tarafından diploma denklikleri tanınan yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Programın amaçları şunlardır:

- Türkiye yükseköğretim alanının uluslararasılaşma sürecine katkıda bulunmak,
- Türkiye’yi yükseköğretim alanında bir çekim merkezi haline getirmek,
- Yükseköğretim kurumlarımızın akademik kapasite ve niteliklerini artırmak,
- Türkiye’nin zengin tarihsel ve kültürel mirasını küresel düzeyde paylaşmak,
- Kültürler arası etkileşimin artmasıyla, farklılıklara saygı ve anlayış kültürünün zenginleşmesine destek olmaktır.

Program kapsamındaki tüm organizasyon ve çalışmalar, üniversitelerde kurulmuş olan Mevlana Değişim Programı Kurum Koordinasyon Ofisleri ve ilgili yükseköğretim kurumu tarafından bu ofislerde görevlendirilen koordinatörler üzerinden yürütülmektedir.

Mevlana Değişim Programı kapsamında öğrencilere 4 aylık burs ödemesi yapılmaktadır. 2016/17 akademik yılında yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarına gidecek öğrencilere (900-1000-1100 TL) burs ödenmektedir. Değişim programı kapsamında dünyanın farklı coğrafyalarından Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarına gelen öğrencilere ise 825 TL burs ödenmektedir.

Değişim programı kapsamında dünyanın farklı coğrafyalarından Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarına gelen öğretim elemanlarına YÖK Yürütme Kurulu tarafından ulaşım ve aylık yaşam desteği verilmektedir.

Ülkemiz yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşmaya yönelik hedef ve politikaları kapsamında mevcut programları değerlendirilmiş ve bu çerçevede Mevlana Değişim Programı da yeniden yapılandırılarak, 2016/17 akademik yılından itibaren geçerli olmak üzere, “ülke odaklı” ve “alan odaklı” olarak iki kategoride yürütülmeye başlamıştır. Bu arada yeni bir destek programı olarak Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı da uygulamaya konmuştur.

Ülke Odaklı Mevlana Değişim Programı

Ülke Odaklı Mevlana Değişim Programı, Yükseköğretim Kurulu’nun stratejik işbirliğine yönelik olarak protokol, mutabakat zaptı veya anlaşma imzalanmış olduğu ülkelere özgü uygulamaya konan ve herhangi bir alan sınırlaması olmaksızın değişim gerçekleştirilmesini öngören bir programdır. 2016 yılı itibarı ile bu program kapsamındaki ülkeler Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Ülke Odaklı Mevlana Değişim Programı ülke listesi

#	Ülke Adı
1	Arnavutluk
2	Azerbaycan
3	Cezayir
4	Cibuti
5	Fas
6	İngiltere
7	İran
8	Kazakistan
9	Kırgızistan
10	Kosova
11	Libya
12	Makedonya
13	Malezya
14	Malta
15	Romanya
16	Sudan
17	Suudi Arabistan
18	Tunus
19	Türkmenistan
20	Umman
21	Yemen

Alan Odaklı Mevlana Değişim Programı

Alan Odaklı Mevlana Değişim Programı ise ülkemiz yükseköğretim alanının uluslararasılaşmaya yönelik hedef ve politikaları çerçevesinde stratejik öneme sahip olduğu düşünülen ülkelerle, belirli alanlarda yapılacak işbirliklerinin destekleneceği bir program olarak biçimlendirilmiştir.

Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı

Mevlana Değişim Programı'nın yeniden yapılandırılması yanında, yine yükseköğretim sistemimizin uluslararasılaşması hedefiyle uyumlu yeni bir program olarak 2016 mali yılından itibaren Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı yaşama geçirilmiştir. Bu program ile yükseköğretim kurumlarımızın yurtdışındaki yükseköğretim kurumları veya araştırma merkezleri ile ortak yürütecekleri projelerin desteklenmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda YÖK Yürütme Kurulunca

belirlenen alanlarda hazırlanan projeler öğrenci ve öğretim elemanı değişimi yoluyla gerçekleştirilmektedir. Çağrı kapsamında değişime katılacak öğrenci ve öğretim elemanlarına ödenecek destek miktarı proje özelinde YÖK Yürütme Kurulunca belirlenmektedir. Programa, protokol imzalamış Türkiye'deki bütün yükseköğretim kurumlarında örgün eğitim programlarına kayıtlı her eğitim düzeyindeki (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) öğrenci katılabilmektedir.

Yurt içi yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanları sadece Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programına katılabilirken, yurtdışında görev yapan öğretim elemanları ise hem Ülke Odaklı/Alan Odaklı Mevlana Değişim Programına, hem de Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programına katılabilmektedirler.

Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı kapsamında 2016/17 akademik yılında Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarından dünyanın farklı coğrafyalarına giden öğretim elemanlarına 18\$ - 80\$ arasında değişen miktarlarda günlük yevmiye ile mesafeye göre 2.250TL - 4.000TL arasında değişen miktarlarda ulaşım desteği sağlanmaktadır.

Mevlana Değişim Programı ve Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı kapsamında dünyanın farklı coğrafyalarından Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarına gelen öğretim elemanlarına YÖK Yürütme Kurulu tarafından ulaşım ve aylık yaşam desteği verilmektedir. Son 3 yılda Mevlana Değişim Programı kapsamında; yurtdışındaki 108 yükseköğretim kurumu, 70 farklı ülkede 2.160'dan fazla Mevlana Değişim Protokolü imzalamıştır. İmzalanan protokoller kapsamında gerçekleştirilen öğrenci ve öğretim elemanı sayıları Tablo 7'de yer almaktadır. Değişim kapsamında öğretim elemanlarımızın yurtdışına gönderilmesi 2015/16 akademik yılında durdurulduğundan, 2016/17 yılında yurtdışındaki öğretim elemanlarının değişim faaliyetleri sadece Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı ile gerçekleştirilmektedir.

Tablo 7. Mevlana Değişim Programı öğrenci ve öğretim elemanı istatistikleri

Akademik Yıl	Gelen Öğrenci	Giden Öğrenci	Gelen Öğr. Elemanı	Giden Öğr. Elemanı
2013/14	319	126	128	320
2014/15	645	269	410	777
2015/16	554	269	142	-
2016/17*	507	884	286	-
Toplam	2.025	1.548	966	1.097

*Mevlana Değişim Programına katılmak üzere yapılan başvuru sayılarıdır.

Mevlana Değişim Programı ve Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı için aktarılan kaynaklar sırasıyla Tablo 8 ve Tablo 9'da yer almaktadır. Son iki akademik yıla ait kullanılan kaynaklar nihai raporlara göre kesinleşecektir. Tablolardan da anlaşılacağı üzere programlara şu ana kadar 20 milyon TL'den fazla kaynak aktarılmıştır.

Tablo 8. Mevlana Değişim Programı için aktarılan kaynaklar

Akademik Yıl	Aktarılan Kaynak (TL)
2013/14	2.690.365,00
2014/15	4.769.468,00
2015/16	6.142.741,53
2016/17	6.432.570,00
Toplam	20.035.144,53

Tablo 9. Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı için aktarılan kaynak miktarı

Akademik Yıl	Aktarılan Kaynak (TL)
2016/17	952.188,66

ORTAK EĞİTİM-ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Türkiye'deki yükseköğretim kurumları ile yabancı yükseköğretim kurumları arasında imzalanan anlaşmalar yoluyla ortak eğitim-öğretim programları açılmaktadır. 2016 yılında 56 üniversitede toplam 202 ortak program yer almaktadır. Tablo 10'da üniversite bazında ortak eğitim-öğretim programı sayısı yer almaktadır.

Tablo 10. Üniversite bazında ortak eğitim-öğretim programı sayısı

#	Üniversite Adı	Ortak Program Sayısı
1	Abdullah Gül Üniversitesi	1
2	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	2
3	Afyon Üniversitesi	2
4	Akdeniz Üniversitesi	5
5	Anadolu Üniversitesi	13
6	Ankara Üniversitesi	1
7	Atatürk Üniversitesi	4
8	Atılım Üniversitesi	1

9	Bahçeşehir Üniversitesi	2
10	Bezmialem Vakıf Üniversitesi	1
11	Bülent Ecevit Üniversitesi	1
12	Bursa Teknik Üniversitesi	1
13	Celal Bayar Üniversitesi	1
14	Çankırı Karatekin Üniversitesi	1
15	Dokuz Eylül Üniversitesi	5
16	Düzce Üniversitesi	2
17	Ege Üniversitesi	6
18	Erciyes Üniversitesi	4
19	Fırat Üniversitesi	3
20	Galatasaray Üniversitesi	11
21	Gazi Üniversitesi	4
22	Gaziantep Üniversitesi	1
23	Gebze Teknik Üniversitesi	2
24	Hacettepe Üniversitesi	2
25	Haliç Üniversitesi	1
26	Işık Üniversitesi	1
27	İ. D. Bilkent Üniversitesi	1
28	İstanbul Aydın Üniversitesi	5
29	İstanbul Bilgi Üniversitesi	9
30	İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi	1
31	İstanbul Şehir Üniversitesi	2
32	İstanbul Teknik Üniversitesi	23
33	İstanbul Ticaret Üniversitesi	2
34	İstanbul Üniversitesi	5
35	İzmir Ekonomi Üniversitesi	8
36	Kadir Has Üniversitesi	6

37	Karadeniz Teknik Üniversitesi	2
38	Kırıkkale Üniversitesi	1
39	Kocaeli Üniversitesi	1
40	Koç Üniversitesi	3
41	Maltepe Üniversitesi	1
42	Marmara Üniversitesi	7
43	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1
44	Okan Üniversitesi	2
45	Orta Doğu Teknik Üniversitesi*	14
46	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1
47	Piri Reis Üniversitesi	1
48	Sabancı Üniversitesi	2
49	Sakarya Üniversitesi	3
50	Selçuk Üniversitesi	2
51	Siirt Üniversitesi	1
52	Türk-Alman Üniversitesi	1
53	Uludağ Üniversitesi	4
54	Yalova Üniversitesi	4
55	Yeditepe Üniversitesi	4
56	Yıldız Teknik Üniversitesi	7
	Toplam	202

*Bir program ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsüne aittir.

Yeni YÖK olarak üniversitelerimizin yurtdışındaki üniversiteler ile ortak diploma programı yürütmelerini kolaylaştırmak amacıyla buna ilişkin “Yükseköğretim Kurumlarının Yurtdışındaki Kapsama Dahil Yükseköğretim Kurumlarıyla Ortak Eğitim ve Öğretim Programları Tesisi Hakkında Yönetmelik”te değişikliğe gidilmiştir. 6 Ekim 2016 tarihinde Resmi Gazetede “Yükseköğretim Kurumlarının Yurt Dışı Yükseköğretim Kurumlarıyla Ortak Eğitim Öğretim Programlarına Dair Yönetmelik” adıyla yayımlanarak yürürlüğe giren bu yeni yönetmelik, yükseköğretimde önemli uluslararasılaşma araçlarından biri olan yurtdışındaki nitelikli üniversiteler ile ortak diploma programları yürütme bağlamında üniversitelerimizin daha kolay işbirliği yapmalarına imkân sağlamıştır. Bu yeni yönetmeliğin önümüzdeki süreçte yurtdışındaki üniversiteler ile yürütülen ortak diploma program sayısının artışı hızlandıracağı değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE BURSLARI

Türkiye Burslusu olarak Türkiye’de yükseköğretimlerine devam eden öğrencilerin akademik yıllara göre sayıları Tablo 11’de yer almaktadır. Türkiye Burslarının verilmeye başlandığı 2012/13 akademik yılından bu yana geçen beş yıl içinde toplamda 23.527 uluslararası öğrenci “Türkiye Bursları” adı altında burslandırılmıştır. Bu öğrencilerden bir bölümünün bursiyerliği ve dolayısıyla öğrenciliği çeşitli nedenlerle sonlandırılmışsa da, 2016/17 akademik yılında YTB burslusu olarak sistemimize kayıtlı öğrenci toplamı 13.873’tür. Bu rakamın aynı döneme ait toplam uluslararası öğrenci sayımızın yaklaşık %12,84’ünü oluşturduğu dikkate alındığında bu projenin Türk yükseköğretiminin uluslararasılaşmasına ne denli büyük bir katkı sunduğu açıkça görülmektedir. Türkiye Burslarının önümüzdeki dönemde de aynı kontenjanlarla, fakat biraz daha lisansüstü yoğunluklu olarak sürdürülmesinin Türkiye’nin ileriye dönük stratejilerine daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Tablo 11. Yıllara göre Türkiye Bursları öğrencisi istatistikleri

Akademik Yıl	Öğrenci Sayısı
2012/13	5.516
2013/14	3.988
2014/15	4.511
2015/16	4.853
2016/17	4.659
Toplam	23.527

YABANCI AKADEMİSYEN BİLGİ SİSTEMİ (YABSİS)

YÖK tarafından Başbakanlıkla işbirliği halinde hazırlanan Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi (YABSİS), savaş ve iç karışıklık nedeniyle ülkesini terk edip Türkiye’ye göç etmek zorunda kalan akademisyen ve araştırmacıların sürekli güncellenen veri tabanını oluşturmak ve onlara Türk yükseköğretim kurumlarında çalışma imkânı sağlamak amacıyla geliştirilen web tabanlı bir uygulamadır.

Türkiye’deki üniversitelerde ve araştırma merkezlerinde çalışmak isteyen akademisyen ve araştırmacılar, bu portalı kullanarak bilgilerini veri tabanına girebilmektedir. Toplanan bilgiler tasnif edilerek ilgili kurumlara iletilmekte, bu kurumlar, ihtiyaçları halinde, portala müracaat eden akademisyen ve araştırmacılara, iletişim bilgileri üzerinden doğrudan ulaşabilmektedir.

Bu portal, her ne kadar başlangıçta sadece ülkelerindeki savaş ve iç karışıklıklar sebebiyle ülkemize gelmek zorunda kalmış akademisyen ve araştırmacılar için kurgulanmış olsa da, Türk yükseköğretim kurumlarında çalışmak isteyen bütün yabancı akademisyen ve araştırmacılara da açılmış bulunmaktadır.

Sistemin devreye girmesinin üzerinden henüz bir yıl geçmemişken, Türk yükseköğretim kurumlarında çalışmak üzere sisteme veri girişinde bulunan uluslararası akademisyen veya akademisyen aday sayısı, 3.222'si Suriyeli olmak üzere toplamda 11.981'e ulaşmıştır.

DENKLİK VE TANIMA

Denklik işlemi, yurtdışındaki yükseköğretim kuruluşunun YÖK tarafından tanınması halinde, denkliği talep edilen yükseköğretim programının eğitim düzeyi, mezuniyet için gereken ulusal kredi ve/veya AKTS toplamı, kazanılması gereken bilgi, beceri ve yetkinlik açısından Türk yükseköğretim programına eşdeğer olup olmadığı incelenerek yapılmaktadır.

Tanım Belgesi, ilgilinin tanınan bir yurtdışı yükseköğretim kurumundan ve programından hangi derece ile mezun olduğunu gösteren ancak denklik belgesi niteliği taşımayan belgedir.

Okul Tanım Yazısı, talep edilmesi halinde yurtdışındaki her hangi bir yükseköğretim kurumunun YÖK tarafından tanınıp tanınmadığı bilgisinin verildiği resmi yazıdır. Okul Tanım Yazısının gerekli olduğu durumlar;

1. Yurtdışında öğrenim görmek isteyen/öğrenimlerine devam eden öğrenciler,
2. Yurtdışındaki yükseköğretim kuruluşlarından Türkiye'deki üniversitelere yatay geçiş yapacak olan öğrenciler,
3. Başta sağlık ödemeleri için SGK olmak üzere, Üniversiteler, Dışişleri Bakanlığı, İç İşleri Bakanlığı barolar, valilikler gibi resmi makamlar,
4. Çalışma alanlarında kullanılmak üzere [Eğitim Öğretim Dairesi Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği ve Uluslararası İlişkiler Birimi (Üniversitelerden Kurulumuzun diğer birimlerine gönderilen "protokol" amaçlı metinlerde bulunan yükseköğretim kurumlarının Kurulumuzca tanınırlığına ilişkin bilgi almak için)] kurum içi birimlerimiz,
5. Türkiye'de lisansüstü eğitimine başlayacak yabancı öğrenciler, Yurtdışında faaliyet göstermekte olan yükseköğretim kuruluşları.

Yeni Diploma Denklik Yönetmeliği

Küreselleşen dünyada ülke eğitim sistemlerinin farklılığı sebebiyle son yıllarda "denklik" kavramının yerini "tanım" kavramı almış, ülkelerarası farklılıklar dikkate alınarak yeni tanım mekanizmaları geliştirilmeye başlanmıştır.

YÖK'ün uluslararasılaşma politikasının bir gereği olarak Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Denklik Yönetmeliği üzerinde gerekli değişiklikler yapılmış ve uluslararası literatüre ve diğer ülke uygulamalarına uygun olarak adına "Tanım" ifadesi eklenmek suretiyle Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Tanım ve Denklik Yönetmeliği biçiminde 20 Şubat 2016 tarihinde yayımlanmıştır.

Yeni yönetmelikle birlikte YÖK tarafından ilk defa "Tanım Belgesi" verilmeye başlanmıştır. Tanım belgesi yurtdışında eğitim almış kişilerin Türkiye'deki programlara denk olmasa bile YÖK tarafından tanınan bir yükseköğretim kurumundan hangi düzeyde mezun olduğunu göstermektedir. Böylelikle kişilerin yurt dışında almış oldukları eğitimin derece olarak karşılığı tescillenmiş olmaktadır. Bu yeni anlayış, diploma tanım sürecini kolaylaştırıcı yönüyle, bir yandan

yurtdışı eğitimi teşvik ederken, diğer yandan ülkemizde lisansüstü öğrenim görmek isteyen uluslararası öğrencilerin kayıt sürecini de kolaylaştırmakta, böylece uluslararasılaşmaya katkı sağlamaktadır.

Bu yönetmelikle birlikte getirilen ikinci önemli yenilik, uluslararası sıralandırma kuruluşlarınca yapılan sıralandırmalarda belirli kategoriye giren üniversitelerden alınmış diplomalara “okul tanıma süreci” işlemi atlanarak doğrudan denklik işleminin uygulanmaya başlanmıştır. Böylelikle belirli standartlara göre kalitesi tescillenmiş üniversitelerden alınan diplomaların denklik işlemleri kolaylaştırılmış ve yurtdışında eğitim almak isteyenlerin bu üniversitelere gitmesi teşvik edilerek hem uluslararasılaşmaya yönelik olumlu bir adım atılmış, hem de kalite ön plana çıkarılmıştır.

Bu yönetmelikle birlikte getirilen üçüncü önemli yenilik, bir ülkede faaliyet gösteren herhangi bir yükseköğretim kurumuna bağlı olarak başka bir ülkede faaliyet gösteren ve menşe ülke ile YÖK tarafından tanınan yükseköğretim kurumlarından alınmış diplomalar için (öğrenim görülen ülkenin yetkili makamlarından tanıma veya denklik belgesi alınması halinde) denklik sürecinin başlatılmasına imkân verilmesidir. Böylelikle uluslararasılaşma stratejisiyle uyumlu olarak, üniversitelerin menşe ülkelerinin dışında eğitim verebilmeleri desteklenmiş, buralarda alınan eğitimin ülkemiz tarafından tanınabilmesinin önü açılmıştır.

Denklik Bilgi Yönetim Sistemi (DBYS)

Denklik Bilgi Yönetim Sistemi (DBYS), denklik ve okul tanıma iş ve işlemlerin düzenli şekilde yürütülmesini sağlayan web tabanlı bir otomasyon sistemidir. Haziran 2016’da faaliyete geçen yeni sistem ile Aralık 2016’ya kadar 3.350 yeni başvuru alınmıştır. Bu başvuruların 400’e yakınının denklik işlemleri tamamlanarak başvuru sahiplerine denklik belgesi verilmiştir.

İlk etapta kurum içi süreçlerde kullanılmak üzere devreye sokulan sistem, önümüzdeki günlerde başvuru sahiplerinin de kullanımına açılacaktır. Bu sayede iş akış süreçlerinin daha hızlı ve verimli bir yapıya kavuşması hedeflenmektedir.

Bu yeniliklerin hem uluslararası öğrenci dolaşımına hem de öğretim elemanı hareketliliğine hız katacağı düşünülmektedir.

ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU

Nitelikli uluslararası öğretim elemanları ve araştırmacılar ile uluslararası öğrencilerin ülkemizde çalışabilmelerine imkân sağlamanın ve bu süreci kolaylaştırmanın, yükseköğretim alanımızı daha cazip hale getireceği ve tüm ülke birikimine ve gelişimine önemli katkı sağlayacağı kuşkusuzdur.

Bu bağlamda 13 Ağustos 2016 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun, nitelikli yabancı iş gücü için bir çekim merkezi olma hedeflerimizi gerçekleştirmemizde önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Uluslararası İşgücü Kanunu ile uluslararası öğretim elemanlarının yanı sıra Türkiye’de bir yükseköğretim kurumunda örgün öğretim programlarına kayıtlı uluslararası öğrenciler de çalışma izni almak kaydıyla çalışabilecektir. Ayrıca YÖK tarafından tanınan üniversitelerden mezun olan yabancı mühendis ve mimarlar, proje bazlı ve geçici süreyle çalışma izni alarak mesleklerini icra edebileceklerdir.

DOKTORA ÖĞRENCİLERİNİN MEZUNİYET SONRASINDA İKAMETLERİNİN UZATILMASI

YÖK'ün uluslararasılaşma alanında attığı önemli adımlardan biri de Türkiye üniversitelerinde doktora eğitimi alan uluslararası öğrencilerin mezuniyetleri sonrasında Türkiye'de kalış sürelerini uzatmak olmuştur.

Türkiye'de doktora yapan uluslararası öğrenciler, yeni düzenleme öncesinde, öğrenimlerini tamamladıktan sonra on beş gün içinde Türkiye'yi terk etmek zorundaydılar. YÖK ile İçişleri Bakanlığı arasında 27 Ekim 2016 tarihinde imzalanan "İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Arasında Yükseköğretim Kurumlarındaki Yabancı Uyruklu Öğrenciler, Doktora Sonrası Araştırmacılar ve Akademisyenler ile Bunların Ailelerinin İkamet İzni Başvurularına İlişkin İşbirliği Esaslarına Dair Protokol" uyarınca uluslararası öğrencilerin doktora sonrasında belli bir süre daha Türkiye'de kalarak burada kendilerine bir gelecek temin etmelerine veya ortak çalışma gerçekleştirmelerine imkân sağlanmıştır. Bu da, nitelikli uluslararası doktora öğrencisinin ülkemizde tutulması ve ondan istifade edilmesi noktasında önemli bir kazanım olarak değerlendirilmektedir. Zira gelişmiş ülkeler, doktora yaptırdıkları başarılı beyinleri, doktora sonrasında tutmayı başarırken Türkiye, bu protokol öncesinde, en iyi üniversitelerinde yetişen bu başarılı beyinlerden yeteri kadar yararlanma imkânına sahip değildi.

Öte yandan yine aynı Protokol ile üniversitemizde okuyan uluslararası öğrencilerin ikamet izinlerinin, doğrudan üniversiteler üzerinden verilebilmesi mümkün hâle gelmiştir ki, bu da Yeni YÖK'ün üniversitemizin uluslararasılaşmasını kolaylaştırıcı girişimlerinden biridir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile imzalanan Protokol, ülkemizin uluslararası öğrencilerin tabi oldukları resmi prosedürü kolaylaştırıcı ve öğrenciyi diğer yabancı uyruklu bireylerden olumlu yönde ayırıcı bir düzenleme ve uygulama niteliğindedir.

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE YÖNELİK "İŞ GARANTİLİ BURS" PROGRAMI

Yükseköğretim Kurulu, tarihinde ilk defa, akademik kadro ihtiyacı içinde olan dost ülkelerin bu ihtiyacını karşılamaya katkı sağlamak veya Türkiye'nin uluslararası politikalarına uygun şekilde kimi ülkelerin yetişmiş insan gücü ihtiyacına destek olmak amacıyla 2016/17 eğitim-öğretim yılından itibaren, mezuniyetleri sonrasında ülkelerinde mecburi hizmet yükümlülüğü koşullu burs programını yaşama geçirmiştir.

Bu programdan yararlanmanın temel koşulu, ilgili ülke ile yükseköğretim alanında işbirliğini öngören bir anlaşma imzalanmış olması ve burstan faydalanacak öğrencinin öğrenimi sonunda ülkesine dönerek en az beş yıl mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getireceğine ilişkin muhatap kuruma (Bakanlık veya Üniversite) imzalı bir taahhütname sunmasıdır. Bu durum, burstan yararlanan öğrenciler için aynı zamanda mezuniyetleri sonrasında iş garantisi anlamına gelmektedir.

Bu kapsamda, 2016/17 akademik yılında Kosova'dan 24 Türk soylu öğrenci, YÖK ile Kosova Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan anlaşma uyarınca, YÖK burslusu olarak çeşitli üniversitelerin lisans programlarına yerleştirilmişlerdir. Aynı şekilde Pakistan-Azad Jammu ve Keşmir Üniversitesi'nin gereksinim duyduğu akademik kadroları yetiştirmek üzere YÖK, Higher Education Commission (HEC - Pakistan) ve The University of Azad Jammu and Kashmir (AJKU - Muzafferabad) arasında imzalanan anlaşma ve varılan mutabakat uyarınca 5'i lisans, 10'u doktora düzeyinde olmak üzere toplam 15 öğrenci çeşitli üniversitemize yerleştirilmişlerdir.

MÜLTECİLERİN YÜKSEKÖĞRETİME DAHİL EDİLMESİ

Savaş ve iç karışıklık nedeniyle ülkesini terk edip Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan akademisyen ve araştırmacıların veri tabanını oluşturmak ve onlara Türk yükseköğretim kurumlarında çalışma imkânı sağlamak amacıyla Başbakanlık ile işbirliği halinde geliştirilen Yabancı Akademisyen Bilgi Sistemi (YABSİS) sayesinde çok sayıda yabancı akademisyenin Türk yükseköğretim kurumlarında çalışmalarına imkân sağlanmıştır.

Savaş ve iç karışıklık nedeniyle ülkesini terk edip Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan yükseköğretim çağındaki mültecilerin Türkiye'de yükseköğretime erişimlerini sağlamaya yönelik politikalar üretilmekte, tedbirler alınmaktadır. Ülkemizin daha yoğunluklu olarak misafir ettiği yükseköğretim çağındaki Suriyeli mülteciler bağlamında 2011/12 akademik yılında yükseköğretim sistemimize kayıtlı Suriyeli öğrenci sayısı 608 iken, Yükseköğretim Kurulu tarafından izlenen politikalar ve alınan tedbirler sonucu bu rakam 2014/15 akademik yılında 5.560'a, 2016/17 akademik yılında ise 15.042'ye yükselmiştir. Bu artış Yükseköğretim Kurulu olarak bu yönde alınan tedbirlerin ve izlenen politikaların olumlu sonuçlarının somut göstergesidir.

Ülkemizde bulunan yükseköğretim çağındaki mültecilerin Türk yükseköğretim sistemine dâhil edilme süreçlerini kolaylaştıran diploma denkliği, yatay geçiş, özel öğrencilik, yabancı dilde program ve bölgedeki sekiz üniversiteye özel misyon yüklenmesi gibi bir dizi yeni uygulamaya ek olarak, yine YÖK tarafından özel olarak Suriyeli gençlerin durumunu ele almak üzere 9 Mart 2017 tarihinde Hatay'da Mustafa Kemal Üniversitesi ev sahipliğinde "Türk Yükseköğretim Sisteminde Suriyeli Öğrenciler Uluslararası Konferansı" başlıklı bir konferans düzenlenmiştir. Suriyeli öğrencilere yönelik sadece ülkemizde değil, aynı zamanda Ortadoğu coğrafyasında yapılan en kapsamlı etkinlik niteliğindeki bu uluslararası konferansa Milli Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanlığı ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)'den üst düzey temsilciler; en çok Suriyeli öğrenciyi sahip 50 Üniversitemizin Rektörü; AB Türkiye delegasyonu, SPARK, HOPES ve AL-FAKHOORA gibi uluslararası kurum ve kuruluşların üst düzey temsilcileri ile Suriyeli akademisyen ve öğrenciler katılmıştır. Konferansta alınan kararlar bir sonuç bildirgesi halinde kamuoyu ile paylaşılmıştır.

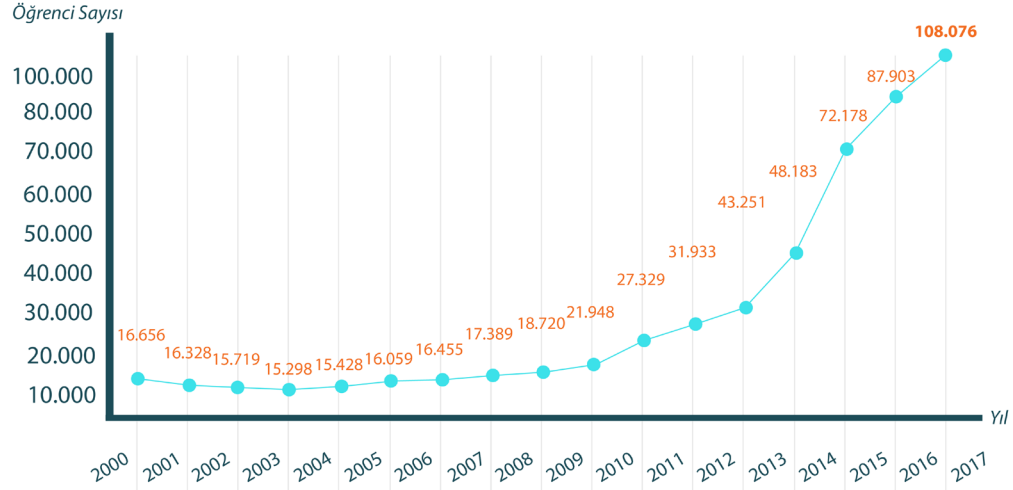
Savaş ve iç karışıklık nedeniyle ülkelerinden ayrıлып Türkiye'ye gelmiş olan gençlerin yükseköğrenime erişimlerini kolaylaştırıcı politikalarımız, bu gençlerin geleceğe dair umutlarını canlı tutmak, içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamalarını temin etmek, savaş sonrasında ülkelerinin yeniden yapılanma ve kalkınma süreçlerinde yer almalarını mümkün kılmak amaçlarına yönelik olduğu kadar aynı zamanda yükseköğretim sistemimizin uluslararasılaşma çabalarının bir parçası olarak görülmektedir.

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER

Türkiye'de 2002 yılında 16 bin civarında olan uluslararası öğrenci sayısı, Türk yükseköğretim alanının büyümesiyle birlikte 2010 yılında 27 bine yükselmiş, 2015 yılında ise 72.178'e ulaşmıştır. 2015/16 verilerine göre bu sayı 87.903 olurken 2016/17 öğretim yılında yaklaşık %23 artışla 108.076 olarak gerçekleşmiştir (Şekil 5).

Türkiye yükseköğretimindeki uluslararası öğrenci sayıları

2000/01-2016/17

kaynaklar: <http://istatistik.yok.gov.tr>, <http://www.osym.gov.tr>

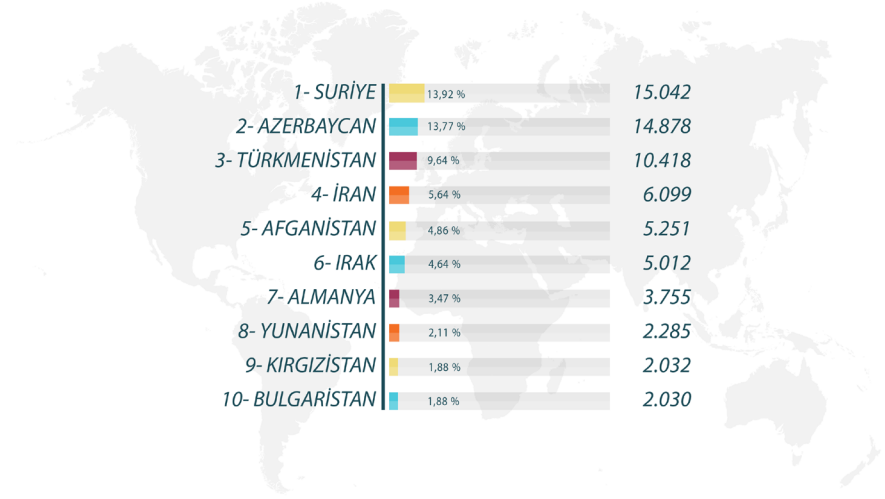
Şekil 5. Türkiye yükseköğretimindeki uluslararası öğrenci sayıları

Türkiye’de yükseköğretime devam eden uluslararası öğrencilerin geldikleri ülkeleri gösteren istatistik Şekil 6’da yer almaktadır. Söz konusu istatistiklere göre, 2016/17 yılında Türkiye’ye en fazla öğrenci gönderen ülkeler arasında Suriye ilk sırayı almaktadır. Suriye’yi sırasıyla Azerbaycan, Türkmenistan, İran ve Afganistan takip etmektedir.

Kültürel bağların ve coğrafi konumun yanı sıra son yıllarda yaşanan gelişmelerin öğrenci sayılarının değişiminde etkili olduğu söylenebilir.

Türkiye'ye en fazla uluslararası öğrenci gönderen 10 ülke

2016/17

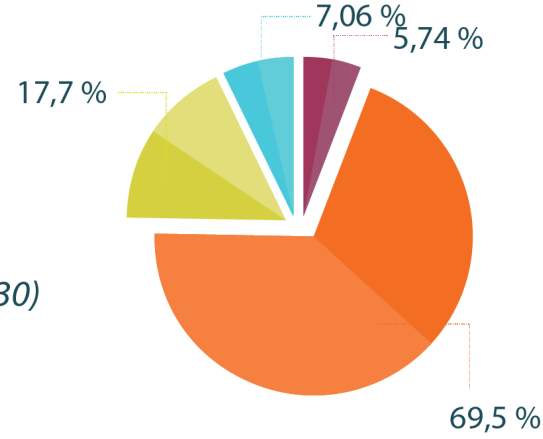
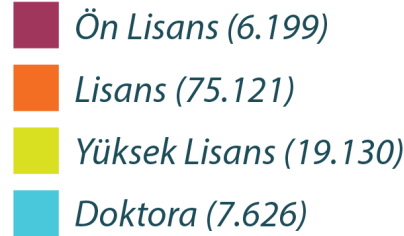

kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr>

Şekil 6. Türkiye'ye en fazla uluslararası öğrenci gönderen on ülke

2016/17 verilerine göre yükseköğretimlerine ülkemizde devam eden toplam 108.076 uluslararası öğrencinin %5,74'ü ön lisans, %69,5'i lisans, %17,7'si yüksek lisans ve %7,06'sı ise doktora öğrenimi görmektedir. Bu oranlar dikkate alındığında Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin düzey dağılımının lisans lehine olduğu, lisansüstü öğrenciler (%24,76) ile lisans öğrencilerin oranının (%75,24) anlamlı derecede farklılık oluşturduğu görülmektedir (Şekil 7).

Toplam 108.076
uluslararası öğrenci

kaynak: <http://istatistik.yok.gov.tr>

Şekil 7. Uluslararası öğrenci sayılarının derecelere göre dağılımları

2014/15 ABD verilerine göre¹¹, bu ülkede toplam 974.926 olan uluslararası öğrenci hareketliliği içerisinde ön lisans, lisans ve lisansüstü öğrencilerin toplamı 854.639'dur. Aynı verilere göre, 362,228 öğrenci lisansüstü eğitimlerine Amerika'da devam etmektedir. Bu rakamlara göre lisansüstü eğitime devam edenlerinin oranı %42,4'tür. Türkiye'de lisansüstü eğitimlerine devam eden uluslararası öğrenci oranının %24,76 olduğu düşünüldüğünde bu oranın artırılmasının, dolayısıyla Türkiye'nin uluslararasılaşma hedefinde çabalarını lisansüstü öğrenci çekmeye yoğunlaştırmasının stratejik amaçlara daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

2016/17 yılı verilerine göre Türkiye'de en fazla uluslararası öğrenciler sırasıyla İstanbul Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesinde öğrenim görmektedirler. Bu üniversiteleri dördüncü sırada Uludağ Üniversitesi ve beşinci sırada Sakarya Üniversitesi takip etmektedir. Şekil 8'de en fazla uluslararası öğrenciyeye sahip olan ilk yirmi üniversite yer almaktadır.

11 Institute of International Education (erişim: 9.11.2016), <http://www.iie.org/~media/Files/Corporate/Open-Doors/Fast-Facts/Fast-Facts-2015.pdf?la=en>

kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr>

Şekil 8. En fazla uluslararası öğrencisi olan yirmi üniversite

2016/17 yılı verilerine göre, Türkiye’de yükseköğretimlerine devam eden uluslararası öğrencilerin düzeylere göre en fazla buldukları üniversiteler Tablo 12’de yer almaktadır. Verilerden anlaşılacağı üzere, İstanbul Üniversitesi ön lisans hariç diğer üç düzeyde en fazla tercih edilen üniversitedir.

Tablo 12. Düzeylere göre uluslararası öğrenci dağılımları (ilk on üniversite)

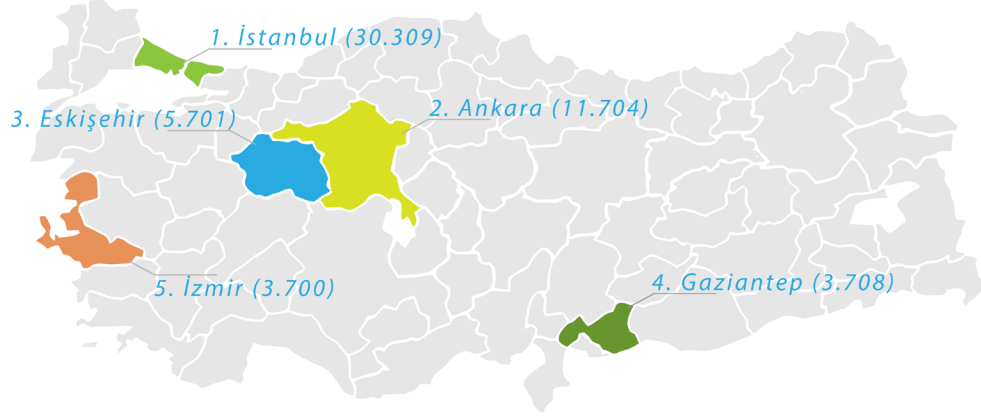
#	Önlisans		Lisans		Yüksek Lisans		Doktora	
	Üniversite Adı	#	Üniversite Adı	#	Üniversite Adı	#	Üniversite Adı	#
1	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	1.620	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	4.903	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	1.680	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	665
2	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	532	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	2.676	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	1.073	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	430
3	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	423	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	2.676	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	898	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	403
4	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	237	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	2.345	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	820	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	392
5	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	218	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	2.302	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	801	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	372
6	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	201	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	2.115	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	712	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	354
7	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	197	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	1.862	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	589	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	347
8	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	158	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	1.847	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	559	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	261
9	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	157	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	1.694	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	531	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	236
10	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	135	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.555	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	498	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	234

Türkiye’de uluslararası öğrencilerin en fazla bulunduğu iller incelendiğinde, bu illerin sırasıyla İstanbul, Ankara ve Eskişehir olduğu anlaşılmaktadır. Bu illeri dördüncü sırada Gaziantep ve beşinci sırada İzmir takip etmektedir.

Şekil 9’da en fazla uluslararası öğrenciye sahip olan beş il ve bu illerde yükseköğretimlerine devam eden uluslararası öğrenci sayıları yer almaktadır.

En fazla uluslararası öğrencinin olduğu 5 il

2016/17

kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr>

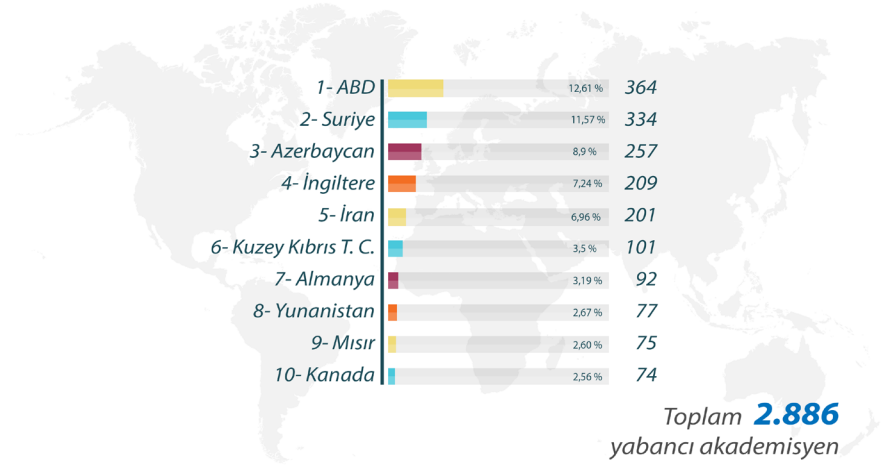
Şekil 9. En fazla uluslararası öğrencinin olduğu beş il

ULUSLARARASI ÖĞRETİM ELEMANLARI

Uluslararası öğrencilerin yanı sıra uluslararası öğretim elemanlarının sayıları da uluslararasılaşmada önemli bir yere sahiptir. Şekil 10'da 2016/17 akademik yılında Türkiye'ye en fazla öğretim elemanının geldiği ülkeler yer almaktadır. Buna göre Türkiye'deki üniversitelerde çalışan yabancı öğretim elemanları arasında ilk sırada Amerika Birleşik Devletleri vatandaşları bulunmaktadır. ABD'yi sırasıyla Suriye, Azerbaycan, İngiltere ve İran vatandaşları takip etmektedir.

Türkiye'ye en fazla yabancı akademisyenin geldiği 10 ülke

2016/17

kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr>

Şekil 10. Türkiye'ye en fazla yabancı akademisyenin geldiği on ülke

GZFT ANALİZİ

GZFT ANALİZİ

Yükseköğretimin uluslararasılaşmasında mevcut durum ele alınarak, güçlü ve zayıf yanlarımız ile fırsatlar ve tehditler GZFT analizi ile ortaya çıkartılmıştır. Bu çalışma yapılırken Kalkınma Bakanlığı Kalkınma Araştırmaları Merkezi tarafından hazırlanan “Yükseköğretiminin Uluslararasılaşması çerçevesinde Türk Üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi” raporu ile Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Eğitim Ekonomisi İş Konseyi (EEİK) tarafından yayımlanan Uluslararası Öğrenci Temini Çalıştaylarına ait raporlar da dikkate alınmıştır.

GÜÇLÜ YANLAR

#	Güçlü Yanlar
1	Üniversite sayısının çokluğu
2	Program sayısının çokluğu
3	Yükseköğretim sistemimizin Avrupa yükseköğretim alanının önemli bir parçası olması
4	Üniversite kentlerimizin kültürel çeşitliliği
5	Kolay ulaşım imkânı
6	Türk dünyası için dil kolaylığı
7	Arap ve İslam dünyası için kültürel yakınlık
8	Yabancılara Türkçe öğretiminde yeterli kapasiteye sahip olunması

ZAYIF YANLAR

#	Zayıf Yanlar
1	Yükseköğretim kurumlarımıza erişimdeki güçlükler
2	Yabancı dilde program sayısının yetersizliği
3	Barınma imkânlarının yetersizliği
4	Uluslararası öğrencinin entegrasyonuna yönelik altyapı yetersizliği
5	Kurumsal yapılanmanın yetersizliği
6	Yabancı dil bilen akademik ve idari personel yetersizliği
7	Yabancı dilde bilgilendirme eksikliği
8	Tanıtım ve markalaşma çalışmalarının yetersizliği

FIRSATLAR

#	Fırsatlar
1	Yükseköğretime olan talep
2	Yükseköğretim maliyetinin uygun oluşu
3	Tarihi, sosyal ve kültürel bağlar
4	Türkiye bursları
5	Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler
6	Jeopolitik konum
7	Üniversitelerimizin uluslararasılaşmaya olan ilgisi
8	Yaşam maliyetinin uygun oluşu
9	Çalışma imkânı
10	Ülkemizin özellikle bazı coğrafyalara yönelik açılım politikaları
11	Türk Hava Yollarının dünyanın birçok noktasına uçuşunun olması

TEHDİTLER

#	Tehditler
1	Bölgesel istikrarsızlık
2	Güvenliğe ilişkin olumsuz algı
3	Bazı üniversitelerin diplomalarının kimi ülkelerde tanınmaması ve/veya denkliğinin verilmemesi

TEMEL POLİTİKALARIMIZ

TEMEL POLİTİKALARIMIZ

1. Üniversitelerin tanınırlığının ve kalitesinin artırılması:

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca, Türk yükseköğretim sisteminin yurt dışında tanınırlığına büyük önem verilmekte ve bu çerçevede yurt dışı ziyaretler gerçekleştirilmektedir. Çoğunluğu karşı ülkenin Yükseköğretim Bakanının daveti üzerine gerçekleşen bu ziyaretler sırasında iki ülke arasında yükseköğretim alanında işbirliğini ön gören ya bir Mutabakat Zaptı, ya da uluslararası bir işbirliği anlaşması imzalanmaktadır. Son iki yılda, Türk yükseköğretim alanının uluslararasılaşmasına yönelik imzalanan bu anlaşmaların sayısı 21’yi bulmuştur. Yükseköğretim Kurulunun kurulduğu tarihten bu yana geçen otuz beş yıllık sürenin otuz üç yılında bu türden imzalanan anlaşma sayısının sadece 24 olduğu dikkate alındığında son iki yılda imzalanmış olan 21 anlaşma, Türk yükseköğretim alanının uluslararasılaşmaya verdiği önemi göstermesi bakımından oldukça anlamlıdır.

Yabancı ülkelerde gerçekleşen bu tür üst düzey buluşmalarda ayrıca yazılı ve görsel medyaya Türk yükseköğretim sistemi hakkında açıklamalar yapılmakta, yazılı ve görsel medyada yer almak suretiyle o ülkenin yükseköğretim çağındaki gençlerinin ilgileri, Türkiye’deki yükseköğretime çekilmektedir. Bu ziyaretlerde ilgili ülkenin üniversiteleriyle işbirliği yapma potansiyeli yüksek bazı üniversitelerimizin rektörleri de heyetlere dâhil edilmekte, ilgili ülkenin üniversitelerinin rektörleri ile bir gün süren bir işbirliği forumu çerçevesinde buluşturulmaktadır. Bu forumlar sonunda çeşitli işbirliği anlaşmaları imzalanmakta, forumlara ilişkin haberler ilgili ülkenin yazılı ve görsel medyasında geniş çapta yer almakta ve böylece Türk yükseköğretimine daha güçlü bir şekilde dikkat çekilmiş olmaktadır. Bu bağlamda Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca 2015, 2016 ve 2017 yıllarında gerçekleştirilen Arnavutluk, Azerbaycan, Belarus, Bulgaristan, Cezayir, Cibuti, İran, Fas, Kırgızistan, Kosova, KKTC, Makedonya, Malezya, Mali, Pakistan, Romanya, Ruanda, Sudan, Tayvan, Tunus ve Ukrayna ziyaretlerinde 25’i aşkın rektörümüz ilgili ülkedeki rektörlerle buluşturulmuş ve çeşitli alanlarda işbirliğine yönelik girişimler başlatılmıştır.

Yine tanınırlık ve farkındalık oluşturma bağlamında yurtdışında düzenlenen eğitim fuarlarına üniversitelerimizin etkin bir şekilde katılımı teşvik edilmektedir. Ayrıca Ekonomi Bakanlığınca bu katılımların maddi olarak desteklenmesi hususunda katkı sağlanmaktadır.

Öte yandan, kalkınmak için yetişmiş insan gücü ihtiyacı içerisindeki başta Afrika ülkeleri olmak üzere yükseköğretim alanında stratejik işbirliği yapılabilecek bazı ülkelerin kalkınma projelerine destek amacıyla, bu ülkelerin başarılı öğrencilerine Türkiye’de eğitimin kapıları açılmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin kendi hükümetlerinin bursuyla Türkiye’de öğrenim görebilmeleri için ilgili ülkenin yükseköğretimden sorumlu bakanları ile mutabakat zabitleri imzalanmaktadır. Arnavutluk, Bangladeş, Belarus, Cibuti, Cezayir, Fas, Gambiya, Irak, İran, Katar, Kosova, Makedonya, Malezya, Malezya (Kelantan Eyaleti), Nijer, Pakistan, Ruanda, Sudan, Tunus, Uganda ve Ukrayna geçtiğimiz son iki yılda anlaşma veya mutabakat zaptı imzalanan ülkelerdir.

Üniversitelerin kalitelerinin artırılması bağlamında misyon farklılaşmasına doğru yönelim ve üniversitelerin belirli alanlarda ihtisaslaşmasının sağlanması, ayrıca Kalite Kurulunun oluşturulması yanında, uluslararası üniversite sıralamalarında ön sıralarda yer alan üniversitelerimiz rektörleri ile toplantılar düzenlenerek Türk Üniversitelerinin daha iyi yerler edinebilmelerinin yolları müzakere edilmektedir. Öte yandan ilki 2016 yılında gerçekleştirilen akademik teşvik uygulamasının da üniversitelerimizin kalitesinin ve tanınırlığının artmasına yönelik olumlu bir işlev göreceği değerlendirilmektedir.

Yeni YÖK olarak ilk kez verilmeye başlanan “YÖK Ödülleri” arasına uluslararasılaşmada en başarılı üniversite ödülünün de dâhil edilmesi üniversitelerimizin uluslararasılaşma yönündeki çabalarını motive edecek bir uygulama olacaktır. Ülkemizi uluslararası arenada en üst düzeyde temsil etmek üzere belirlenecek olan “Araştırma Üniversiteleri”nin, Türk yükseköğretim alanının uluslararasılaşmasına önemli katkı sağlaması beklenmektedir.

2. Barınma kapasitesinin artırılması

Bir uluslararası öğrencinin hangi ülkede öğrenim göreceğini belirleme sürecinde, üniversitenin niteliği yanı sıra barınma koşulları da önemli bir belirleyici olmaktadır. Eğitimi ne kadar kaliteli olursa olsun uygun barınma koşulları olmayan bir üniversitede öğrenim görmek çoklarının tercih edilir görülmemektedir.

Barınma sorununu başlangıçta önemsemeyerek kayıt yaptırmış olanların, en azından önemli bir bölümünün, bir süre sonra o üniversitede eğitimini yarıda bırakarak öğrenim görmekten vazgeçtiği ve farklı arayışlar içerisine girdiği saha araştırmalarında ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle nitelikli öğrenci kazanmak ve yükseköğretimde uluslararası öğrenci payını arttırabilmek için barınma kapasitesinin arttırılarak iyileştirilmesi, Türk yükseköğretiminin uluslararasılaşması bağlamında çözülmesi gereken problemlerin başında gelmektedir.

Uluslararasılaşmada öngörülen yıllık öğrenci artışı dikkate alınarak Kredi Yurtlar Kurumu bünyesinde yeni yurtlar inşa edilmesi çalışmaları artırılarak sürdürülmelidir. Ayrıca Kredi Yurtlar Kurumu bünyesindeki yurtlarda uluslararası öğrenciye ayrılan %1'lik payın, %10'a yükseltilmesi gerekli görülmektedir.

Kredi Yurtlar Kurumu'nun barınma bağlamındaki çalışmalarına ilaveten üniversite yönetimleri de uluslararası öğrencilere yönelik barınma stratejileri geliştirmeli ve bu stratejiler doğrultusunda öğrencilerine değişik barınma olanakları sunabilir hale gelmelidir.

3. Hedef/odak ülkelerin belirlenmesi ve bu ülkeler üzerinde yoğunlaşılması:

Türk yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşması bağlamında yoğunlaşılması gereken öncelikli ülkelerin belirlenmesine yönelik olarak başta Dışişleri Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığında katkı talep edilmiştir. Ayrıca tüm üniversitemizden kendi uluslararasılaşma stratejilerinde kısa, orta ve uzun vadeli hedef/odak olarak belirledikleri ülkelerin listesi ile bu ülkelerle yapılacak işbirliği alanları hakkında görüş istenmiştir. Başkanlığımıza ulaşan veriler üzerinde yapılan değerlendirmeler neticesinde, yükseköğretimde uluslararasılaşmamıza katkı potansiyelinin yüksek olduğu ülkeler ile stratejik yönden öne çıkan ülkeler listeye alınmış ve böylece önümüzdeki beş yıllık süre için hedef/odak ülke belirlenmesi yapılmıştır (Tablo 13). Belirlenen bu ülkelerin Türk yükseköğretim sistemindeki yerinin 2022 yılının sonunda daha iyi bir noktaya getirilmesi amaçlanmaktadır.

Tablo 13. Hedef/Odak ülkeler listesi

#	Ülke Adı
1	Afganistan
2	Almanya
3	Arnavutluk
4	Azerbaycan
5	Bosna Hersek
6	Çin Halk Cumhuriyeti
7	Endonezya

8	Hindistan
9	İngiltere
10	İran
11	Kosova
12	Makedonya
13	Malezya
14	Mısır
15	Pakistan
16	Rusya
17	Sudan
18	Suudi Arabistan
19	Ukrayna
20	Yunanistan

4. Ülke bağlamında öncelikli eğitim ve işbirliği alanlarının belirlenmesi:

Uluslararasılaşmada çok amaçlı ülke yararı açısından hedef ülkelere özgü öncelikli eğitim alanları ile üniversiteler arası uygun işbirliği alanlarının belirlenmesi önemli görünmektedir. Bu alanların tespit edilmesinden sonra ilgili yükseköğretim kurumlarımızın bu belirlenmiş alanlara yoğunlaşmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

5. Pilot devlet üniversitelerin belirlenmesi ve uluslararasılaşma bağlamında desteklenmesi:

Dünya üniversite sıralamalarında saygın bir yer edinmiş, uluslararası öğrenciler için cazip, Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejilerini kısa vadede hayata geçirmeye en elverişli üniversitelerin belirlenerek desteklenmesinin, Türk yükseköğretiminin uluslararasılaşması bağlamında uygun bir strateji olacağı düşünülmektedir. Bu üniversiteler ile belirli bir yol aldıktan sonra, desteklenecek ikinci kategori üniversitelerin belirlenmesi yoluna gidilebilecektir. Uluslararasılaşma stratejilerini kısa vadede hayata geçirmeye en elverişli üniversitelerin belirlenmesinde uluslararası sıralandırma kuruluşlarından The Times Higher Education World University Rankings, QS World University Rankings, Academic Ranking of World Universities ve CWTS Leiden Ranking Academic Ranking sıralamaları da dikkate alınmıştır. Uluslararasılaşmada desteklenmek üzere belirlenen üniversitelerin en az bir sıralandırma kuruluşunun ilk 500 üniversite sıralamasında yer alabilmesine yönelik politikalar geliştirilecek ve desteklenecektir. Tablo 14'te pilot olarak belirlenen devlet üniversiteleri yer almaktadır.

Tablo 14. Pilot devlet üniversiteleri listesi

#	Üniversite Adı
1	Anadolu Üniversitesi
2	Ankara Üniversitesi
3	Atatürk Üniversitesi
4	Boğaziçi Üniversitesi
5	Çukurova Üniversitesi
6	Dokuz Eylül Üniversitesi
7	Ege Üniversitesi
8	Erciyes Üniversitesi
9	Gazi Üniversitesi
10	Gebze Teknik Üniversitesi
11	Hacettepe Üniversitesi
12	İstanbul Teknik Üniversitesi
13	İstanbul Üniversitesi
14	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
15	Karadeniz Teknik Üniversitesi
16	Marmara Üniversitesi
17	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
18	Selçuk Üniversitesi
19	Uludağ Üniversitesi
20	Yıldız Teknik Üniversitesi

6. Burs imkânlarının çeşitlendirilmesi:

Başta Türkiye Bursları olmak üzere, üniversite vakıflarına ait burslar, sivil toplum kuruluşlarına ait burslar gibi uluslararası öğrencilere verilen burslar ile Bakanlar Kurulu kararıyla üniversitelere verilen %10'luk harç imtiyazının yeniden değerlendirilerek, bunların yükseköğretim sistemimizin markalaşması ve tanıtımına daha fazla katkı sağlayacak ve daha nitelikli öğrenci ve öğretim elemanını çekmeye imkân verecek bir yapıya bürünmesi önem arz etmektedir.

STRATEJİK AMAÇ ve HEDEFLER

Yükseköğretimde uluslararasılaşmada üç tema ön plana çıkmaktadır. Bu temalar Yükseköğretime Erişim, Kalite ve Kurumsal Kapasitedir.

Uluslararası öğrenci ve öğretim elemanlarının yükseköğretim sistemimize dâhil olmalarını kolaylaştıracak politikalar büyük önem taşımaktadır. Yükseköğretime erişim ne kadar kolay olursa dünya genelinden Türk yükseköğretim sistemine talep de bir o kadar fazla olacaktır. Talepte meydana gelecek artışın, yükseköğretim sistemimizin kalitesinin artmasına olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla öncelikli amaçlarımızdan birisi, yükseköğretime erişimi kolaylaştırarak dünyanın başarılı öğrencilerini ve öğretim elemanlarını mümkün olduğunca yükseköğretim alanımıza kazandırmaktır.

Bir başka önemli tema ise kalitedir. Yükseköğretimde kaliteyi artıracak politikalar üretmek suretiyle Türk yükseköğretim alanı daha iyi konuma getirilecektir. Bu belgede kalite teması, diğer iki tema içerisinde değerlendirildiğinden ayrı bir başlık altında yer almamıştır. Dolayısıyla diğer iki temada yer alan amaçlar ve hedeflerin her birisi kalite temel alınarak oluşturulmuştur.

Yükseköğretimde uluslararasılaşmada öne çıkan son tema ise kurumsal kapasitedir. Süreç içerisinde gerek Yükseköğretim Kurulunun gerekse yükseköğretim kurumlarımızın kurumsal yönden uluslararasılaşmalarını sağlayacak bir yapıya kavuşmalarını öngören politikalar izlenecektir.

Tablo 15'te bu strateji belgesi kapsamında belirlenen stratejik amaç ve hedefler yer almaktadır.

Tablo 15. Stratejik amaç ve hedefler tablosu

Stratejik Amaç ve Hedefler	
Amaç 1. Türkiye'nin yükseköğretim alanında çekim merkezi haline gelmesini sağlamak	
Hedef No	Eylem Adı
1.1	Uluslararası öğrenci sayısının artırılması
1.2	Uluslararası öğretim elemanı sayısının artırılması
1.3	Tersine beyin göçü ile ülkemize nitelikli öğretim elemanı çekilmesi
1.4	Uluslararası öğrenci ve öğretim elemanı değişimi alanında işbirliğinin ve değişim programlarına katılımcı sayısının artırılması
1.5	Uluslararası öğrencilere yönelik barınma olanaklarının artırılması
1.6	Üniversitelerimizin uluslararası işbirliği potansiyelinin artırılması
1.7	Yükseköğretim alanının uluslararası görünürlüğünün artırılması
1.8	Yabancı dilde eğitim programları sayısının artırılması
1.9	Akademisyenlerin yabancı dilde eğitim verme kapasitelerinin artırılması
1.10	Yabancı hükümetler ve çok uluslu kurumlar ile işbirliği antlaşmalarının artırılması
Amaç 2. Uluslararasılaşmada kurumsal kapasitenin artmasını sağlamak	
Hedef No	Eylem Adı
2.1	Yükseköğretim bünyesinde "Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı"nın ihdas edilmesi
2.2	Uluslararası İlişkiler alanında nitelikli ve yeterli insan kaynağı temini
2.3	Uluslararasılaşma alanında mevzuat, güncel gelişmeler ve eğilimler konusunda kurumlar arası iletişim mekanizmaları oluşturulması
2.4	Hedef/Odak ülkelerdeki dış temsilciliklerimizde "akademik müşavir" sıfatıyla yükseköğretim alanından sorumlu personel istihdam edilmesinin sağlanması

STRATEJİK AMAÇ 1

Türkiye'nin yükseköğretim alanında çekim merkezi haline gelmesini sağlamak

HEDEF 1.1: Uluslararası öğrenci sayısının artırılması

Uluslararası öğrenci sayısının her yıl artırılmasına yönelik politikalar takip edilecek ve yükseköğretim kurumlarımızın bu yöndeki çaba ve girişimleri desteklenecektir. Beş yıllık planlamaya göre Türk yükseköğretim kurumlarının lisansüstü düzeydeki uluslararası öğrenci sayısının artırılmasına yönelik yaşama geçirilecek eylem planlarıyla 2022 yılında Türkiye'deki lisansüstü uluslararası öğrenci sayısının mevcuda göre iki katına çıkarılması hedeflenmektedir.

2022 yılında dünya genelindeki öğrenci hareketliliğinin 8 milyon olacağı varsayıldığında ülkemizdeki uluslararası öğrenci sayısının dünya genelindeki uluslararası öğrenci sayısına oranının %2,5'e yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Uluslararası öğrenci sayısının artırılmasına yönelik yapılacak çalışmalarda nitelikli öğrencilerin yükseköğretim sistemimize kazandırılmasına özen gösterilecektir. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığınca (YTB) yürütülen Türkiye Bursları kapsamında Türk yükseköğretim sistemine dâhil olan öğrencilerin nitelik bakımından yetkinliği önemlidir. Bu kapsamdaki öğrencilerin başarısının ve memnuniyetinin, mezuniyet sonrasında Türk yükseköğretimine öğrenci kazandıracak bir mahiyete evrilmesi için de gerekli politikalar ve stratejiler üretilmelidir. YTB bursiyerlerinin, mezuniyetleri sonrasında kendi ülkelerinde Türk yükseköğretim sistemine öğrenci kazandıran öğrenci ofisleri kurmaları veya Türkiye üniversitelerini tanıtan büro açmaları ve tanıtım faaliyeti yürütmeleri desteklenmeli ve teşvik edilmelidir.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Uluslararası önlisans öğrenci sayısı	6.199	8.000	10.000	12.000	14.500	17.000
Uluslararası lisans öğrenci sayısı	75.121	87.500	101.200	115.200	129.500	146.000
Uluslararası yüksek lisans öğrenci sayısı	19.130	20.000	21.000	22.200	23.500	25.000
Uluslararası doktora öğrenci sayısı	7.626	8.000	8.800	9.600	10.500	12.000
Toplam	108.076	123.500	141.000	159.000	178.000	200.000

HEDEF 1.2: Uluslararası öğretim elemanı sayısının artırılması

Üniversitelerimize dünya genelinde daha fazla uluslararası öğretim elemanı çekecek politikalar uygulayıp uluslararası öğretim elemanı sayısının artırılması hedeflenmektedir. Mevcut yasal düzenlemeler, devlet üniversitelerinde toplam kadronun ancak %2 oranında yabancı öğretim elemanı istihdamına imkân vermektedir. Yaklaşık 150 bin olan toplam akademik personel içinde 2016/17 verilerine göre yabancı öğretim elemanı sayısı 2.886'dır. Bu da, yabancı öğretim elemanı kotasının hemen hemen tümüyle kullanıldığını göstermektedir. Yabancı öğretim elemanı sayısının hedeflendiği şekilde artabilmesi için, %2'lik oranın ilgili paydaşlar tarafından gerekli düzenlemeler yapılarak yükseltilmesi önem taşımaktadır. Aradaki farkın, öğretim üyesi sayısında meydana gelecek genel artış ile karşılanabileceği düşünülmektedir.

Yabancı öğretim elemanı sayısının artırılmasına yönelik yapılacak çalışmalarda nitelikli akademisyenlerin yükseköğretim sistemimize kazandırılmasına özen gösterilecektir.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Uluslararası öğretim elemanı sayısı	2.886	3.200	3.650	4.150	4.700	5.300

HEDEF 1.3: Tersine beyin göçü ile ülkemize nitelikli öğretim elemanı çekilmesi

Yurtdışındaki nitelikli Türk akademisyenlerin ülkemiz yükseköğretim alanına kazandırılmasına yönelik politikalar uygulayarak Türkiye'ye doğru bir beyin göçü gerçekleşmesi sağlanacaktır. Uluslararası deneyime sahip, dolayısıyla Türk yükseköğretiminin uluslararasılaşmasına katkı sağlayacak akademisyen ihtiyacımızın bir bölümünün bu yolla karşılanması mümkün olabilecektir.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Öğretim elemanı sayısı		0	50	150	300	500

HEDEF 1.4: Uluslararası öğrenci ve öğretim elemanı değişimi alanında işbirliğinin ve değişim programlarına katılımcı sayısının artırılması

Öğrenci ve öğretim elemanı değişimi konusunda yükseköğretim kurumlarımız teşvik edilerek, dünya genelindeki hareketliliğin çeşitliliğinin, sayısının ve niteliğinin artırılmasına yönelik politikalar geliştirilecektir.

2022 yılına kadar başta hedef/odak ülkeler olmak üzere öğrenci ve öğretim elemanı değişimi konusunda işbirliği yapılan ülke ve kurum sayısı artırılarak bu işbirliklerinin hem gelen hem de giden bakımından aktif olmaları sağlanacaktır.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Değişim programından yararlanan öğrenci sayısı	23.521 (2014/15)	24.000	25.000	26.000	28.000	30.000
Değişim programından yararlanan öğretim elemanı sayısı	6.125 (2014/15)	6.500	7.000	8.000	9.000	10.000

HEDEF 1.5: Uluslararası öğrencilere yönelik barınma olanaklarının artırılması

Örgün öğretimde öğrenim gören öğrenci sayımız 3.2 milyondur. Bu öğrencilerden Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtlarda barınan öğrenci sayısı 454.6 bindir. Bunun 10.4 binini, bir başka deyişle %2.28'ini uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır. Aslında KYK'nın yerleştirme politikasında uluslararası öğrencilere ayrılan kontenjanın %1 olduğu dikkate alındığında, bu %2.28'lik oran bile KYK'nın yerleştirme politikasında uluslararası öğrenciler lehinde uygulamalar içine girmiş olduğunu gösteriyor. Ne var ki, yükseköğretimde uluslararasılaşmayı hedefleyen bir ülkede, toplam öğrenci mevcudunun en az %25'ine barınma imkânı sunulması gerekir. Bu olgudan hareketle, Türkiye'nin yükseköğretim öğrencilerine sağladığı barınma kapasitesini en kısa sürede 800 bine yükseltmesi ve yurtlardan yararlanan uluslararası öğrenci sayısını artırması büyük önem taşımaktadır. Bu konuda ilgili kurumlarımız nezdinde gerekli girişimlerde bulunulacaktır.

Uluslararası öğrencilere sunulan barınma kapasitesinin artırılmasına yönelik olarak Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü ile koordineli bir çalışma yürütülmesi planlanmaktadır. Öte yandan üniversitelerimiz de, KYK Genel Müdürlüğü'nün sunabildiği imkânların dışında, özellikle uluslararası öğrencilerin barınabilmelerine yönelik olarak akredite yurtlar seçeneğini etkin biçimde değerlendirmeleri hususunda teşvik edileceklerdir.

Üniversitelerimiz tarafından ayrıca sağlık ve beslenme ile ilgili konularda, özellikle kültürel yönden yabancılaşma çeken uluslararası öğrencilerin görüşleri analiz edilecek ve karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmek suretiyle memnuniyet oranları yükseltilecektir. Üniversitelerimizin sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler yönünden durumları da iyileştirilerek, uluslararası öğrenciler için tercih edilebilirlik oranı yükseltilecektir.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Uluslararası öğrenciler için ayrılan barınma kapasitesi	10.415	12.000	15.000	20.000	25.000	30.000
Barınma hizmetlerinden memnuniyet oranı						%100

HEDEF 1.6: Üniversitelerimizin uluslararası işbirliği potansiyelinin artırılması

Üniversitelerimizin uluslararası işbirliklerini arttırması önemsenmektedir. Bu bakımdan uluslararası işbirliği anlaşmaları, ortak eğitim-öğretim programları, ortak yürütülen projeler ve bilimsel etkinliklerin artırılması konusunda politikalar belirlenerek üniversitelerimiz bu konularda teşvik edilecektir. Üniversitelerimizin uluslararası işbirliklerine katkı sağlayabilmek amacıyla YÖK Başkanlığı tarafından “proje tabanlı uluslararası değişim programı” hayata geçirilmiş ve bu bağlamda 2016 yılında 19 üniversitemize toplam 23 proje için destek sağlanması uygun görülmüştür. Önümüzdeki süreçte üniversitelerimizin bu tarz projelerine YÖK’ün desteği sürdürüleceği gibi, belli alanlarda işbirliğinin stratejik öneme sahip olduğu ülkelerle işbirliklerinin geliştirilmesine yönelik destek programları da yaşama geçirilecektir.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Ortak eğitim-öğretim programları sayısı	202	250	300	350	400	450
Ortak yürütülen projeler ve bilimsel etkinlikler (Proje Tabanlı Uluslararası Değişim Programı kapsamında)	23	35	45	60	80	100

HEDEF 1.7: Yükseköğretim alanının uluslararası görünürlüğü artırılması

Üniversitelerimizin uluslararası sıralamalarda üst sıralarda yer almalarını sağlayacak politikalar geliştirilecektir. Bu bağlamda;

- Türk yükseköğretiminin dünya üniversiteler sıralamasında daha iyi yerlere gelebilmesine katkı sağlamak amacıyla, araştırma alanında potansiyeli en elverişli üniversitelerimiz arasından “araştırma üniversiteleri” belirlenerek bu üniversitelerin özel bir program çerçevesinde desteklenmesi yoluna gidilecektir.
- Üniversitelerimizin uluslararası tanıtım ve markalaşma faaliyetleri ile tanıtım ve markalaşma kapsamında düzenlenen uluslararası fuar ve organizasyonlara katılımları desteklenecektir.
- Uluslararası öğrencilere yönelik yayımlanan ve “Study in Turkey” markası adı altında hizmet veren internet sitesi, yeni web teknolojileri ile yeniden tasarlanarak daha etkileşimli bir yapıda hizmet vermesi sağlanacaktır. Bu sayede yükseköğretim alanımızın ve kurumlarımızın uluslararası görünürlüğü artırılması ve uluslararası öğrencilerin ve öğretim elemanlarının tek bir merkezden doğru, güncel ve pratik bilgilere ulaşmasının mümkün kılınması amaçlanmaktadır.
- Yabancı Öğretim Elemanı Yetiştirme Programı başlatılacaktır. Bu programın amacı, öğretim elemanı ihtiyacı içinde olan ülkelerin, YÖK ile yapacakları antlaşmalarla, bu yöndeki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik lisansüstü eğitim vermektir. Bu programın her yıl nicelik ve nitelik yönünden geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu bağlamda ayrıca Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığınca yönetilen “Türkiye Bursları” içindeki doktora bursları hususunda ilgili kurumumuzla koordinasyon halinde çalışılmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Uluslararası sıralamalarda ilk 500 de yer alan devlet üniversitesi sayısı	2	3	3	6	8	10
Uluslararası sıralamalarda ilk 500 de yer alan vakıf üniversitesi sayısı	3	3	3	3	4	4
Uluslararası düzenlenen tanıtım ve markalaşma etkinliği sayısı		2	2	2	3	3
Uluslararası düzenlenen fuar ve organizasyona katılım sayısı		2	3	5	7	10
Yabancı Öğretim Elemanı Yetiştirme Programı		20	100	200	350	500

HEDEF 1.8: Yabancı dilde eğitim programları sayısının artırılması

Yabancı dilde öğretim yapan programlar uluslararası öğrenci çekiminde önemli bir yere sahiptir. Özellikle başka ülkelerin öğretim üyesi ihtiyacını karşılamaya yönelik projenin etkin bir şekilde yürüyebilmesi için, yüksek lisans ve doktora düzeyinde yabancı dilde eğitim programlarının sayısının artması gerektiği oldukça açıktır. Bu amaca yönelik olarak uluslararasılaşmada pilot olarak belirlenen üniversitelerin özel olarak destekleneceği bir dizi eylem planı hazırlanacaktır. Gelişmiş ülke yükseköğretim kurumlarında toplam uluslararası öğrenci içinde yaklaşık %45 olan lisansüstü öğrenci oranını Türkiye'nin yakalayabilme hedefini gerçekleştirebilmesi için de bu bir zorunluluk olarak kendini göstermektedir.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Yabancı dilde önlisans ve lisans program sayısı	1.652	1.800	1.950	2.100	2.300	2.500
Yabancı dilde lisansüstü program sayısı	1.096	1.150	1.225	1.300	1.400	1.500

HEDEF 1.9: Akademisyenlerin yabancı dilde eğitim verme kapasitesinin artırılması

Yabancı dilde eğitim programlarının sayısının artması, her şeyden önce yabancı dilde eğitim verme kapasitesine sahip öğretim elemanı potansiyeline bağlıdır. Strateji belgesi kapsamında gerek yabancı dilde eğitim verebilecek akademisyen yetiştirilmesi, gerekse yabancı dilde öğretim yapan programlarda görevli öğretim elemanlarının yabancı dil yeterliliklerini geliştirmeye yönelik politikalar hayata geçirilecektir. Özellikle başka ülkelerin öğretim üyesi ihtiyacını karşılamaya yönelik yaşama geçirilecek olan programın etkin bir şekilde yürüyebilmesi için YÖK tarafından desteklenecek üniversitelerin (uluslararasılaşmada pilot üniversiteler) ilgili alanlarındaki öğretim elemanlarına yabancı dilde öğretim deneyimi kazandırmaya yönelik projeler geliştirilecek, uluslararasılaşmada pilot üniversitelerin bu yöndeki projeleri desteklenecektir.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Yabancı dilde eğitim vermesi için desteklenen öğretim elemanı sayısı		100	350	500	750	1.000

HEDEF 1.10: Yabancı hükümetler ve çok uluslu kurumlar ile işbirliği antlaşmalarının artırılması

Yükseköğretim Kurulu ile yabancı hükümetler ve çok uluslu kurumlar arasında imzalanan uluslararası işbirliği antlaşmaları veya mutabakat zabıtları, öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği başta olmak üzere yükseköğretimin birçok alanında uluslararasılaşmamıza önemli dayanak oluşturmaktadır. Bu nedenle 2022 yılına kadar başta hedef/odak ülkeler ve İslam Kalkınma Bankası (İKB), İslam Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (ISESCO) gibi kuruluşlar olmak üzere mevcut işbirliklerinin daha da geliştirilerek sürdürülmesi ve yeni işbirliklerinin tesis edilmesi planlanmaktadır.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
İşbirliği anlaşması sayısı	21 (2015-2017)	25	30	36	42	50

STRATEJİK AMAÇ 2

Uluslararasılaşmada kurumsal kapasitenin artmasını sağlamak

HEDEF 2.1: Yükseköğretim bünyesinde “Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı”nın ihdas edilmesi.

Beş yıllık planda Yükseköğretim Kurulu uluslararasılaşma konusunda idari olarak yeniden yapılanmasını tamamlayacaktır. Mevcut yapıda “uluslararası ilişkiler” alanı, kurumsal bir temsili öngörmemektedir. Uluslararası ilişkiler alanında gerek YÖK’ün etkinliğini, gerek üniversitelerimizin etkinliğini artırabilmek amacıyla idari yapıda “Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı” ihdas edilmesinin gerekliliği vardır. Küçülen bir dünyada son derece önemli bir nitelik kazanan Uluslararası İlişkiler alanının, kurumsal anlamda oldukça sınırlı bir temsille yürütülüyor olması, uluslararasılaşmanın önündeki ciddi engellerden biridir. Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın ana unsurlarından üniversiteler, bu alanı Daire Başkanlığı düzeyinde yapılandıramadıkları için, ancak uluslararası öğrenci ofisi oluşturabilmişlerdir. Uluslararası öğrenci ofisleri ne yazık ki bu alana gereken katkıyı verebilmekten uzaktır; ne mevcut öğrencileri ve öğretim elemanlarıyla gereği gibi ilgilenebilmektedir, ne mezun takibi yapabilmektedir, ne de arşivlerindeki uluslararası öğrencilerini ve öğretim elemanlarını bilebilmektedir. Bu birimin zayıf kurumsal yapısı dolayısıyla üniversitelerimizin yurt dışı tanıtım faaliyetleri de nitelikli öğrenciyi çekebilme potansiyelinin uzağındadır.

Bu nedenlerle, Yükseköğretim Kurulu bünyesinde Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı ihdas edilmesi ve önümüzdeki beş yıllık süre zarfında, uluslararasılaşmada pilot olarak belirlenen üniversitelerle sınırlı olmak üzere, üniversitelerimizde Uluslararası İlişkiler Daire Başkanlığı oluşturulması hedeflenmektedir.

HEDEF 2.2: Uluslararası İlişkiler alanında nitelikli ve yeterli insan kaynağı temini

Bu süreçte yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşmada kurumsal kapasitelerini güçlendirecek idari düzenlemelerin yapılması yanında, yükseköğretim kurumlarımızın kadro ve yabancı dil yeterliliğine sahip personelle güçlendirilmesi yoluna gidilecektir. Nitelikli personelle yürütülecek olan yükseköğretimin uluslararası ilişkiler alanı, önümüzdeki süreçte gerek uluslararası öğrenci ve akademisyen memnuniyeti, gerek üniversitelerimizin uluslararası tanınırlığı bağlamında daha güçlü kılınacak ve böylece Türk yükseköğretim sisteminin yabancılar için bir çekim merkezi haline gelmesine büyük bir katkı sağlanacaktır. Diğer yandan yükseköğretim kurumlarımızın uluslararası ilişkiler alanında güçlü bir yapıya kavuşmalarıyla birlikte, mezuniyet sonrası sağlıklı bir uluslararası öğrenci takibi yapılması da mümkün olacak ve böylece, bu alanda ortaya konan çabalar, Türkiye'nin genel stratejik hedeflerini gerçekleştirmesine de katkı sunan bir niteliğe bürünecektir.

HEDEF 2.3: Uluslararasılaşma alanında mevzuat, güncel gelişmeler ve eğilimler konusunda kurumlar arası iletişim mekanizmaları oluşturulması

Beş yıllık planda üniversitelerimizin ve diğer paydaşların bir araya gelerek uluslararasılaşma kapsamında değerlendirilebilecek mevzuat, güncel gelişmeler ve uluslararasılaşmada eğilimler gibi konuların tartışılacağı toplantılar düzenlenerek sorunlar tespit edilecek ve çözüm önerileri geliştirilecektir. Ayrıca ülkemizde bulunan yabancı misyon temsilcilerine yönelik olarak yükseköğretim alanımız hakkında bilgilendirme toplantıları yapılacaktır.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Uluslararasılaşma toplantısı sayısı		1	1	1	1	1
Bilgilendirme toplantısı sayısı		1	1	1	1	1
YÖKSİS'te "Uluslararasılaşma" adında bir modülün oluşturulması			%100			

HEDEF 2.4: Hedef/Odak ülkelerdeki dış temsilciliklerimizde “akademik müşavir” sıfatıyla yükseköğretim alanından sorumlu personel istihdam edilmesinin sağlanması

Yükseköğretim alanımız ile ilgili mevcut durumu ve gelişmeleri yurtdışında muhataplarımıza iletmemizin en önemli araçlarından birisi dış temsilciliklerimizdir. Temsilciliklerimizde, yükseköğretim alanından belirlenecek yükseköğretim alanında yetkin bir akademisyenin “akademik müşavir” sıfatıyla, özellikle hedef ülke büyükelçiliklerinde istihdam edilmesinin uluslararasılaşma hedeflerimize ulaşmamızda önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dış temsilciliklerimizde görevlendirilen eğitim müşavirleri, yükseköğretim alanının dışından seçilmiş olmaları dolayısıyla, Türk Yükseköğretim Sisteminin uluslararasılaşması bağlamında kendilerinden beklenenleri yerine getirebilmekten uzaktır. Akademik müşavirler, sadece Türk yükseköğretiminin ilgili ülkede tanıtımı veya iki ülke üniversiteleri arasında bilimsel ve akademik işbirliğinin geliştirilmesi için faaliyet yürütmeyecek, aynı zamanda Türkiye’den ilgili ülkeye on beş günden daha uzun süreyle gidecek olan akademik personelle ilgilenerek, ilgili ülkede bulunan Türk akademisyenlerin, yükseköğretim öğrencilerinin, özellikle de yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin akademik programlarını ve durumlarını yakından takip edecek bir birim olarak faaliyet yürütecek şekilde planlanmalıdır. Bu birim ayrıca, Türkiye Bursları ile üniversitelerimizde okuyup ülkesine dönen Türkiye Mezunları ile temas noktası işlevi de görmelidir. Bu hedefin hayata geçebilmesi için hükümet nezdinde girişimlerde bulunulacaktır.

Bunun yanında yurtdışındaki dış temsilciliklerimize yönelik olarak yükseköğretim alanımız hakkında bilgilendirme toplantıları yapılacaktır.

Performans Göstergeleri	Mevcut durum	2017/18 Akademik Yılı Hedefi	2018/19 Akademik Yılı Hedefi	2019/20 Akademik Yılı Hedefi	2020/21 Akademik Yılı Hedefi	2021/22 Akademik Yılı Hedefi
Uzman personel sayısı		0	10	20	25	30
Bilgilendirme toplantısı sayısı		2	2	2	2	2

İZLEME ve DEĞERLENDİRME

İZLEME VE DEĞERLENDİRME

İzleme ve değerlendirme süreci, stratejik amaç ve hedeflerin ne ölçüde gerçekleştiğinin belirlenmesi bakımından önemlidir. Hazırlanan stratejik planların sistematik olarak takip edilmesi ve raporlanması, üst yönetim tarafından doğru kararların zamanında alınması bakımından da oldukça önemlidir.

Belirlenen stratejik amaç ve hedeflerin ne düzeyde gerçekleştirildiğinin takip edilebilmesi için faaliyet ve performans göstergelerinin izlenmesi gerekmektedir. Ayrıca faaliyetlerin maliyetlerinin belirlenmesi ve takibi ile hedef ve faaliyetler bazında sorumlu birimler ve faaliyet takviminin sistematik ve hatasız olarak takibinin sağlanması gerekmektedir.

2018-2022 yıllarını kapsayan bu strateji belgesinin izleme ve değerlendirme sürecinde eylemlerden sorumlu birim; performans göstergelerinin gerçekleşmelerine ait raporları -eylem maddesinin içeriğine göre- üç aylık, altı aylık ve yıllık olarak önceden belirlenen sürelerde hazırlar ve üst yönetime sunar. Bir yıldan az sürelerle yapılan değerlendirmelere dönemsel değerlendirme adı verilir. İlgili yılı kapsayacak şekilde yapılan değerlendirme ise yıllık değerlendirme olarak adlandırılır. Her eylemin bir yıllık değerlendirmesi olmak zorundadır. 2022 yılında, belge kapsamına alınan tüm yılları kapsayan bir genel değerlendirme yapıp sonuçları bir sonraki strateji belgesine ışık tutması amacıyla raporlandırılacaktır.

Yıllık değerlendirme raporlandırılacak ve o yıla ait izleme ve değerlendirme raporu ekleriyle birlikte arşivlenecektir. Eylem maddelerinde yer alan performans göstergelerinde belirlenen sayı veya oranlara takvimden önce ulaşılması durumunda ilgili eyleme ait hedefler revize edilebilecektir. Benzer şekilde ilgili yılın performans göstergelerine belirlenen takvimde ulaşılabilen durumda nedenleri analiz edilecek ve güncelleme yapılacaktır.

Strateji belgesi kapsamında hazırlanan raporlar, bilgi notları, araştırma sonuçları, kurum görüşleri vb. paydaş kurum ve kuruluşlarla paylaşılabilir gibi kamuoyu ile de paylaşılabilir.

ÜST POLİTİKA BELGELERİ İLE İLİŞKİLENDİRME

ÜST POLİTİKA BELGELERİ İLE İLİŞKİLENDİRME

Üst Politika Belgesi	Açıklama	Stratejik Amaç 1	Stratejik Amaç 2
10. Kalkınma Planı			
Madde 165	Yükseköğretim kurumları çeşitlendirilecek ve yükseköğretim sistemi uluslararası öğrenciler ve öğretim üyeleri için çekim merkezi haline getirilecektir.	√	
Öncelikli Dönüşüm Programları			
20- Nitelikli İnsan Gücü İçin Çekim Merkezi Programı		√	√
25- Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı		√	√
Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kararları			
2015/102	Doktora derecesine sahip insan kaynağının nicelik ve nitelik olarak artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması.	√	√
2017 Yılı Programı			
Tedbir 30	Yükseköğretim Sistemi Uluslararasılaşma Strateji Belgesi hazırlanacaktır.	√	√
Tedbir 31	Yükseköğretimde öğrenci ve öğretim değişimi ve hareketliliğini artırmaya yönelik uluslararası programlar yaygınlaştırılacaktır.	√	
Yükseköğretim Kurulu 2016-2020 Stratejik Planı			
Stratejik Amaç 1	Yükseköğretimi nitelik ve nicelik olarak ulusal ve uluslararası standartlara uygun etkin ve etkili olarak planlamak ve yönetmek	√	√
Stratejik Amaç 2	Yükseköğretim kurumsal kapasitesini ve işleyişini geliştirmek	√	√

EK-A: BAŐLİCA PAYDAŞLARIN LİSTESİ

Bakanlıklar	
No	Bakanlık Adı
1	Başbakanlık
2	Milli Eğitim Bakanlığı
3	Dışışleri Bakanlığı
4	İçişleri Bakanlığı
5	Avrupa Birliği Bakanlığı
6	Maliye Bakanlığı
7	Kalkınma Bakanlığı
8	Ekonomi Bakanlığı
9	Gençlik ve Spor Bakanlığı
10	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Kamu Kurum ve Kuruluşları	
No	Kurum/Kuruluş Adı
1	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
2	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)
3	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
4	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA)
5	Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)
6	Ulusal Ajans
7	Devlet Personel Başkanlığı
8	Yunus Emre Enstitüsü (YEE)
9	Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK)
10	Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)

Yükseköğretim Kurumları	
No	Kurum Adı
1	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
2	ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ
3	ACIBADEM ÜNİVERSİTESİ
4	ADANA BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
5	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
6	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
7	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
8	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
9	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
10	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
11	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
12	ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
13	ALANYA HAMDULLAH EMİN PAŞA ÜNİVERSİTESİ
14	AMASYA ÜNİVERSİTESİ
15	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
16	ANKA TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
17	ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
18	ANKARA ÜNİVERSİTESİ
19	ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
20	ANTALYA AKEV ÜNİVERSİTESİ
21	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
22	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
23	ATAŞEHİR ADIGÜZEL MESLEK YÜKSEKOKULU
24	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
25	ATILIM ÜNİVERSİTESİ
26	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
27	AVRUPA MESLEK YÜKSEKOKULU
28	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
29	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
30	BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
31	BARTIN ÜNİVERSİTESİ

32	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
33	BATMAN ÜNİVERSİTESİ
34	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
35	BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
36	BEYKOZ ÜNİVERSİTESİ
37	BEZM-İ ÂLEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ
38	BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
39	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
40	BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ
41	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
42	BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ
43	BOZOK ÜNİVERSİTESİ
44	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
45	BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
46	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
47	ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
48	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
49	ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
50	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
51	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
52	DİCLE ÜNİVERSİTESİ
53	DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ
54	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
55	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
56	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
57	EGE ÜNİVERSİTESİ
58	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
59	ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
60	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
61	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
62	FARUK SARAÇ TASARIM MESLEK YÜKSEKOKULU
63	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
64	FENERBAHÇE ÜNİVERSİTESİ

65	FIRAT ÜNİVERSİTESİ
66	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
67	GAZİ ÜNİVERSİTESİ
68	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
69	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
70	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
71	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
72	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
73	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
74	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ
75	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
76	HARRAN ÜNİVERSİTESİ
77	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
78	HİTİT ÜNİVERSİTESİ
79	IĞDIR ÜNİVERSİTESİ
80	IŞIK ÜNİVERSİTESİ
81	İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
82	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ
83	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
84	İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
85	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
86	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
87	İSTANBUL AYVANSARAY ÜNİVERSİTESİ
88	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
89	İSTANBUL BİLİM ÜNİVERSİTESİ
90	İSTANBUL ESENYURT ÜNİVERSİTESİ
91	İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
92	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
93	İSTANBUL KAVRAM MESLEK YÜKSEKOKULU
94	İSTANBUL KEMERBURGAZ ÜNİVERSİTESİ
95	İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
96	İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
97	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ

98	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
99	İSTANBUL RUMELİ ÜNİVERSİTESİ
100	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
101	İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
102	İSTANBUL ŞİŞLİ MESLEK YÜKSEKOKULU
103	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
104	İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
105	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
106	İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
107	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
108	İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ
109	İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ
110	İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ
111	İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
112	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
113	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
114	KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ
115	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
116	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
117	KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ
118	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
119	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
120	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
121	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
122	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
123	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
124	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
125	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
126	KOÇ ÜNİVERSİTESİ
127	KONYA GIDA VE TARIM ÜNİVERSİTESİ
128	KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
129	MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
130	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

131	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
132	MARMARA ÜNİVERSİTESİ
133	MEF ÜNİVERSİTESİ
134	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
135	MERSİN ÜNİVERSİTESİ
136	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
137	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
138	MUNZUR ÜNİVERSİTESİ
139	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
140	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
141	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
142	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
143	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
144	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
145	NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
146	NUH NACİ YAZGAN ÜNİVERSİTESİ
147	OKAN ÜNİVERSİTESİ
148	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
149	ORDU ÜNİVERSİTESİ
150	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
151	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
152	ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ
153	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
154	PİRİ REİS ÜNİVERSİTESİ
155	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
156	SABANCI ÜNİVERSİTESİ
157	SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
158	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
159	SANKO ÜNİVERSİTESİ
160	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
161	SİİRT ÜNİVERSİTESİ
162	SİNOP ÜNİVERSİTESİ
163	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

164	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ
165	TED ÜNİVERSİTESİ
166	TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
167	TOROS ÜNİVERSİTESİ
168	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
169	TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
170	TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ
171	TÜRKİYE ULUSLARARASI İSLAM, BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
172	UFUK ÜNİVERSİTESİ
173	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
174	ULUSLARARASI ANTALYA ÜNİVERSİTESİ
175	UŞAK ÜNİVERSİTESİ
176	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
177	YALOVA ÜNİVERSİTESİ
178	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
179	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
180	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
181	YÜKSEK İHTİSAS ÜNİVERSİTESİ
182	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ